c
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ބިލު
އެއްވަނަ ބާބު
ފެށުން
ތަޢާރުފާއި ނަން 1. (ހ) މި ޤާނޫނަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ
ދާއިރާ ތަރައްޤީކޮށް ، ކަ ނޑައަޅާ ހަމަތަކަކާއި މިންގަ ނޑުތަކެއްގެ
މަތިން އެ ދާއިރާ ކުރިއަރުވައި ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ އުޞޫލުތަކާއި
ކަންކަން ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނަށް ކިޔާނީ، "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
"
ތަރައްޤީގެ ޤާނޫނު އެވެ.
މަޤްޞަދު 2. (ހ) މި ޤާނޫނުން ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ މައިގަނޑު މަޤްޞަދުތައް
ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީއެވެ.
(1) ޢިމާރާތްތަކާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ވަސީލަތްތަކަކީ
ރައްކާތެރި، ދުޅަހެޔޮ ޞި އްޙަތަކަށް މަގުފަހިކޮށްދޭ ތަންތަނަށް
ހެދުމާއި އެ ތަންތަން ބޭނުންކުރާ ފަރާތްތަކަށް ގެއްލުމެއް
ނުލިބޭނެ ރައްކާތެރި ތަންތަނަށް ހެދުމަށް މަގުފަހިކުރުން؛
އަދި
(2) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކަކީ
ރައްކާތެރި، ތަރައްޤީއާއި އުފެއްދުންތެރިކަމަށް މަގުފަހިކުރާ،
ތިމާވެއްޓާ ރައްޓެހި ކަންކަމަށް ހެދުން؛ އަދި
(3) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތުގައި
ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކަކީ ޤާބިލު، ފަންނުވެރި ބަޔަކަށް
1

ހެދުމަށް މަސައްކަތްކުރުން؛ އަދި
(4) އިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ މަސައްކަތްތަކުގެ ދާއިރާ
ތަރައްޤީކޮށް އަދި ހަރުދަނާކޮށް ހިންގުމަށްޓަކައި "މޯލްޑިވްސް
"
ކޮންސްޓްރަކްޝަން އޮތޯރިޓީ ގެ ނަމުގައި އިދާރާއެއް
އުފައްދައި، އެ ދާއިރާގެ ހިންގުމުގެ ނިޒާމު ހަރުދަނާކުރުން؛
އަދި
(5) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތް ތަރައްޤީކޮށް
ކުރިއެރުވުން.
ސިޔާސަތު އެކަށައެޅުން 3. މި ޤާނޫނުގެ ރޫޙާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އަދި މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތައް
ހާސިލުވާނެ ގޮތުގެ މަތިން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތުގެ ސިޔާސަތު އެކަށައެޅުމަކީ މިނިސްޓަރުގެ
މަސްއޫލިއްޔަތެކެވެ.
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުން 4. (ހ) މި ޤާނޫނު ތަންފީޛު ކުރާނީ އޮތޯރިޓީއަށް މަސްޢޫލުވާ
މިނިސްޓްރީންނެވެ.
މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި މިނިސްޓްރީން އޮނިގަ ނޑެއް
ކަ ނޑައަޅަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ކަ ނޑައަޅާ އޮނިގަ ނޑުގައި
ތިރީގައިމިވާ ބައިތައް ހިމަނަންވާނެއެވެ.
1 މިނިސްޓަރު، މި ޤާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ކަންތައްތައް
ފުރިހަމަ ކުރުމަށް
2 މޯލްޑިވްސް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އޮތޯރިޓީ، މި ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ
މާއްދާގައިވާ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަ ކުރުމަށް
3 ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ބާރުދެވިދާނެ އިދާރާތައް، މި ޤާނޫނުގެ 82 ވަނަ މާއްދާގައިވާ
ކަންތައްތައް ފުރިހަމަ ކުރުމަށް
(ށ) މި ޤާނޫނު ހިންގުމަށްޓަކައި މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
2

އޮނިގަ ނޑުގެ އިތުރުން ބޯޑެއް، ނުވަތަ ކޮމިޓީއެއް އުފެއްދުމަށް
މިނިސްޓަރު ބޭނުންވެއްޖެނަމަ، އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑުގެ ލަފާގެ މަތިން
އެފަދަ މުއައްސަސާއެއް އުފެއްދުމުގެ އިޚްތިޔާރު މިނިސްޓަރަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
ދެވަނަ ބާބު
މޯލްޑިވްސް ކޮންސް ޓްރަކްޝަން އޮތޯރިޓީ
މޯލްޑިވްސް ކޮންސްޓްރަކްޝަން 5. (ހ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު މޯލްޑިވްސް ކޮންސްޓްރަކްޝަން
އޮތޯރިޓީ ޤާއިމުކުރުން
އޮތޯރިޓީ މި ޤާނޫނުގެ މި މާއްދާއިން ބާރު ލިބިގެން އުފެދުނީއެވެ.
(ށ) މޯލްޑިވްސް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އޮތޯރިޓީއަކީ މިނިސްޓްރީގެ ދަށުން
އޮންނަ އަމިއްލަ ނަމުގައި ދަޢުވާކުރުމާއި، ދަޢުވާލިބިގަތުމުގެ ބާރު
ލިބިފައިވާ، އަމިއްލަ ނަމުގައި މުޢާމަލާތުކުރުމުގެ ހައިސިއްޔަތު
ލިބިފައިވާ އަދި ވަކި ސިއްކައެއް އޮންނަ ދައުލަތުގެ އިދާރާއެކެވެ.
އަދި އެ އޮތޯރިޓީއަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
ތަރައްޤީއާއި ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ކަންކަން ހަރުދަނާކަމާއެކު ރާވައި
ހިންގާނެ ގޮތްތަކާއި އުޞޫލުތައް ކަ ނޑައަޅައި، އަދި މި ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަން ކުރާ ދައުލަތުގެ
އިދާރާއެވެ.
(ނ) މޯލްޑިވްސް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމުތައް
ކަ ނޑައަޅައި އެ މަޤާމުތަކަށް މުވައްޒަފުން ޢައްޔަންކޮށް ވަކިކުރާނީ
ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުންނެވެ. އަދި މިފަދަ މުވައްޒަފުންގެ
މައްޗަށް ހިނގާނީ ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނާއި އެ ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކެވެ.
(ރ) އޮތޯރިޓީގެ މުއައްޒަފަށް މަސައްކަތަށް ނުކުންނަ ކޮންމެ ދުވަހަކު 25ރ
(ފަންސަވީސް ރުފިޔާ) އާއި 100ރ (ސަތޭކަ ރުފިޔާ) އާއި ދެމެދުގެ
އަދަދެއް މަޤާމުގެ މަސްޢޫލިއްޔަތާއި ގުޅިގެން ދެވިދާނެއެވެ.
މި ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، މޯލްޑިވްސް ކޮންސްޓްރަކްޝަން
(ބ) އޮތޯރިޓީ ހިނގަމުންދާނީ މިނިސްޓަރުގެ ބެލުމުގެ ދަށުންނެވެ.
މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މޯލްޑިވްސް
3

(ޅ) ކޮންސްޓްރަކްޝަން އޮތޯރިޓީ އުފެދުމާއެކު ، މި ޤާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރުމަށް ފެށުމުގެ ކުރިން މިނިސްޓްރީގެ ކޮންސްޓްރަކްޝަން
އިންޑަސްޓްރީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ސެކްޝަންގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔަ
މުއައްޒަފުންނާއި ބޭނުންކުރަމުންގެންދިޔަ އެންމެހައި މުދަލާއި،
ވަސީލަތްތަކާއި، ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުން ކޮންސްޓްރަކްޝަން
އިންޑަސްޓްރީ ޑި ވެލޮޕްމަންޓްގެ މަސައްކަތްތަކަށްކޮންސްޓްރަކްޝަން
އިންޑަސްޓްރީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ސެކްޝަނަށް އެކަށައަޅައި ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ބަޖެޓުގައި ވާ ފައިސާއާއި،
ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ސެކްޝަން ޤާނޫނީ
ގޮތުންނާއި އެ އްބަސްވުންތަކުގެ ދަށުން އުފުލަންޖެހޭ އެންމެހައި
ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި، ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީ
ޑިވެލޮޕްމަންޓް ސެކްޝަނަށް ޤާނޫނީ ގޮތުންނާއި އެއްބަސްވުންތަކުގެ
ދަށުން ލިބޭ ޙައްޤުތަކާއި މަންފާތައް، އޮތޯރިޓީއަށް ބަދަލުވީއެވެ.
އޮތޯރިޓީން ސިޔާސަތު 6. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ދިވެހި ރާއްޖޭގައި
ތަންފޛު ކުރުން
ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތާބެހޭ ސަރުކާރުގެ
ޢާންމު ސިޔާސަތުތައް، ލިޔުމުން މިނިސްޓަރު އޮތޯރިޓީއަށް
އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) މިނިސްޓަރު އެހެންގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރުމަށް އަންގާފައިނުވާހާ ހިނދަކު،
މިނިސްޓަރު ކަ ނޑައަޅާ ސިޔާސަތުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
އޮތޯރިޓީން ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
މިނިސްޓަރުގެ ބާރާއި 7. އޮތޯރިޓީއާ ގުޅޭގޮތުން މިނިސްޓަރުގެ ބާރުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ތިރީގައި
މަސްއޫލިއްޔަތު
ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީއެވެ.
(ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތުގެ
ޚިދުމަތުގެ ފެންވަރު މަތިކޮށް ދެމެހެއްޓުމުގެ ސިޔާސަތުތައް،
އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑުގެ މަޝްވަރާގެމަތިން ކަ ނޑައެޅުން؛
(ށ) އޮތޯރިޓީ، މިނިސްޓަރަށް ޖަވާބުދާރީކުރުވުމަށްޓަކައި އެކުލަވާލަންޖެހޭ
އުޞޫލުތަކާއި ނިޒާމުތަކާއި ގަ ވާއިދުތައް އެކުލަވާލުމާއި، މިކަންކަމާ
ގުޅޭގޮތުން ނެރެންޖެހޭ އަމުރުތައް ނެރުމާއި، އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް
އެޅުން؛
4

(ނ) އޮތޯރިޓީގެ އެންމެހައި ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާއި
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ޖަވާބުދާރީވުން.
އޮތޯރިޓީގެ ނިންމުން 8. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ކުރުމުގެގޮތުން ނުވަތަ
މުރާޖަޢާކުރުން
އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ނިންމާ ނިންމުމަކާމެދު
ހިތްހަމަނުޖެހޭނަމަ، އެ ނިންމުމެއް އަލުން ބަލައިދިނުން އެދި މިނިސްޓަރަށް
ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު އެ ނިންމުމުގެ ސަބަބުން އެ ފަރާތެއްގެ ޙައްޤަކަށް އުނިކަން
ލިބިފައިވާކަމަށް ޤަބޫލުކުރާ ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
މިނިސްޓަރަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަ 9. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މިނިސްޓަރަށް
ބަލާނެ ގޮތް
ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބަލާނެ އިލްތިމާސް ކޮމިޓީއެއް މިނިސްޓަރު
އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ. އިލްތިމާސް ކޮމިޓީ އެކުލަވާލާނެ ގޮތާއި
އިލްތިމާސް ކޮމިޓީން މައްސަލަ ބަލާނެ ގޮތުގެ ގަ ވާ އިދު ހަދާނީ
އޮތޯރިޓީ އިންނެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މިނިސްޓަރަށް
ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާ ތާރީޚުން ފެށިގެން
60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިލްތިމާސް ކޮމިޓީން ބަލައި
ނިންމަންވާނެއެވެ.
ނިންމި ގޮތުގެ ސަބަބު ހޯދަން 10. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ކުރަންޖެހޭކަމެއް ކުރުމުގެގޮތުން
އެދުމުގެ ޙައްޤު
ނުވަތަ އޮތޯރިޓީއަށް ލިބޭ ބާރުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ނިންމާ
ނިންމުމެއްގެ ސަބަބުން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ޙައްޤަކަށް އުނިކަން
ލިބޭކަމަށް އެ ފަރާތަކަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެ ނިންމުމަކާބެހޭ
މަޢުލޫމާތު އެ ފަރާތަށް އެނގޭތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި،
އެ ނިންމުން ނިންމުމުގައި ރި ޢާޔަތްކުރި ސަބަބުތައް ބަޔާންކޮށްދިނުން
އެދި، ލިޔުމަކުން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު އެ ފަރާތަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ސަބަބު
ބަޔާންކޮށްދިނުން އެދި ހުށަހަޅާ ލިޔުން އޮތޯރިޓީއަށް ލިބޭތާ 10
(ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެ ނިންމުން ބިނާކޮށްފައިވާ
ސަބަބުތަކާއި، އެ ނިންމުން ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރި ސަބަބުތައް
ބަޔާންކުރާ ލިޔުމެއް، އެ ފަރާތަކަށް ދޭންވާނެއެވެ.
5

އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް 11. އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިމިވަނީއެވެ.
(ހ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ މަސައްކަތްތަކުގެ ދާއިރާ ފުޅާކޮށް
ތަރައްޤީކޮށް ކުރިއެރުވުން ؛
(ށ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާއަށް އަސަރު ފޯރާ ނުވަތަ
ގުޅުންހުރި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް އަދި ޢިމާރާތްތަކުގެ ސަލާމަތާއި
ރައްކާތެރިކަމަށް އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް ސަރުކާރަށް ލަފައާއި
އިރުޝާދުދިނުން؛
(ނ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ސިނާޢަތުގެ އުފެއްދުންތެރިކަމާއި ފެންވަރު
ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި، ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ މަސައްކަތްތަކުގެ
ދާއިރާގައި ބޭނުންކުރާ ތަކެއްޗާއި އުފެއްދުންތަކާއި މަސައްކަތްކުރާ
ގޮތްތައް ތަރައްޤީކޮށް ކުރިއެރުވުން؛
(ރ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާގައި ޕްރޮކިއުމެންޓްގެ
ރަނގަޅު އުޞޫލުތަކާއި ގޮތްތައް ކުރިއެރުވުމާއި، މި ދާއިރާއިން
ސަރުކާރަށް ލަފާދިނުން؛
(ބ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތާ ގުޅުންހުރި
ކަންކަމުގައި ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް ލަފާދިނުން؛
(ޅ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާގެ އިންސާނީ ވަސީލަތް
ތަރައްޤީކުރުން؛
(ކ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ
ކުންފުނިތަކުގެ ޤާބިލުކަމާއި ފަންނުވެރިކަން ކުރިއެރުވުން؛
(އ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތުގައި ފެންވަރު ބެލުމުގެ
ބައިނަލްއަޤްވާމީ ނިޒާމުތައް ބޭނުންކުރުމަށް ބާރުއަޅައި ކުރިއެރުވުން؛
(ވ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާގައި ކޮންމެހެން
ބޭނުންކުރަންޖެހޭ ތަކެތީގެ ސަޕްލައިއާމެދު ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް
ލަފާދިނުން؛
6

(މ) އޮތޯރިޓީގެ މަސައްކަތްތަކާ ގުޅޭގޮތުންނާއި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
ދާއިރާގެ ތަރައްޤީއާއި ކުރިއެރުމަށް ޢިމާރާތްތަކުގައި ހަކަތަ
ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތާއި، ޢިމާރާތް ބަލަހައްޓައި މެނޭޖުކުރާނެ ގޮތާއި،
ބިލްޑިންގ ކޯޑާއި، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ގަ ވާ އި◌ދުިތަކާއި ، ބިލްޑިންގ
ކޮންޓްރޯލް ނިޒާމުތަކާއި ގުޅޭގޮތުން ކުރަންޖެހޭ ދިރާސާތައްކުރުމާއި
ދިރާސާކުރުން ކުރިއެރުވުން؛
(ފ) ޢިމާރާތްތަކާއި އުމްރާނީ ވަސީލަތްތައް ތަރައްޤީކުރުމާއި
ބޭނުންކުރުމުގައި ހޭދަވާ ހަކަތައިގެ މިންވަރު މަދުކުރުމަށް ބާރުއެޅުން؛
(ދ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާގެ މަސައްކަތްތަކުގެ
ރިކޯޑުތަކާއި ކުރެހުންތައް ރައްކާކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކޮށް
ބެލެހެއްޓުން؛
(ތ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަދި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ
ދާއިރާއާ ގުޅޭގޮތުން އެހެން ޤާނޫނަކުން އޮތޯރިޓީގެ މައްޗަށް ކުރުމަށް
ލާޒިމުކުރާ މަސައްކަތްތައް ކުރުން؛
(ލ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތުގެ ތަފާސްހިސާބުގެ
ގޮތުގައި ބެލެވޭ މަޢުލޫމާތު އެއްކުރުމާއި، ތަ ލީލު ކުރުމާއި،
އެކުލަވާލުމާއި، ޝާއިޢުކުރުމާއި އަދި ފެތުރުން؛
ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކާއި ޚިދުމަތްތައް
(ގ) އެކްސްޕޯރޓްކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިނުމާއި އެކަން ކުރިއެރުވުން؛
އިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާ ކުރިއެރުވުމުގެ ގޮތުން އެހެން ޤައުމުތަކުގެ
(ޏ) އިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާއާ ގުޅުން ހުރި މުއައްސަސާތަކާއެކު ފަންނީ
ލަފައާއި މަޢުލޫމާތު ޚިއްސާކުރުން
(ސ) އިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާ ކުރިއަރުވާ އަދި ހަރުދަނާ
ގޮތުގައި ބެލެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން ހަދަން ޖެހޭ ޤަވާޢިދުތައް ހެދުން
އޮތޯރިޓީގެ ބާރުތައް 12. މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާ އިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން،
އޮތޯރިޓީގެ މަސއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކުރުމަށްޓަކައި
އަންނަނިވި ބާރުތައް އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
7

(ހ) އަންނަނިވި ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ގަވާ އިދު ހަދައި ހިންގުން:
(1) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ މަސައްކަތްތަކުގެ ދާއިރާގެ
ރައްކާތެރިކަމާއި، ސަލާމަތްތެރިކަމާއި، ޢިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ މަސައްކަތްތަކުގެ ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދާ ގުޅޭގޮތުން؛
(2) އޮތޯރިޓީންދޭ ޚިދުމަތްތަކާއި، ދޫކުރާ ހުއްދަތަކާއި، ގަ ވާއިދާ
ޚިލާފުވާ ފަރާތްތަކާމެދު އިދާރީގޮތުން އެޅިދާނެ
ފިޔަވަޅުތަކާއި، ކުރެވިދާނެ ޖޫރިމަނާތަކާ ގުޅޭގޮތުން.
(ށ) ޑިޒައިންކުރުމާއި، މަސައްކަތްކުރާ ގޮތްތަކާއި، އުފެއްދުންތަކާއި
ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެއްޗާ ގުޅޭގޮތުން ޢިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތުގައި ބޭނުންކުރާނެ މިންގަ ނޑުތައް
ކަ ނޑައެޅުން؛
(ރ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތަށް ބޭނުންވާ
ތަމްރީނުތައް ކަ ނޑައެޅުމާއި، ތަމްރީނު ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، ފެންވަރު
ބެލުމުގެ އިންތިޒާމުތައް ހަމަޖެއްސުމާއި، ހުނަރު ލިބިފައިވާކަމުގެ
ސަނަދުދިނުން؛
(ބ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތުގެ
ފެންވަރު މަތިކުރުމަށްޓަކައި މި ދާއިރާގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ހުނަރު
ލިބިފައިވާ މަސައްކަތްތެރިންގެ ތެރެއިން މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާކޮށްފައިވާ
ފަރާތްތައް ރަޖިސްޓަރީކޮށް އެ ރަޖިސްޓަރީތައް ބެލެހެއްޓުން؛
(ޅ) އެހެނިހެން އިދާރާތަކާއި އަދި ކުންފުނިތަކުން ހިންގާ ސެމިނަރ،
ވޯރކްޝޮޕް، ކޮންފަރެންސް، ކޯސްތައް ނުވަތަ އެހެނިހެން ތަމްރީނު
ޕްރޮގްރާމްތަކަށް އެހީތެރިވެ އެއްބާރުލުންދިނުމާއި އެކަންކަމުގައި
ބައިވެރިވުން؛
ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތް ތަރައްޤީކުރުމުގައި
(ކ) ޙަރަކާތްތެރިވާ ކުންފުނިތަށް، އެސޯސިއޭޝަން އަދި މީހުންނަށް،
8

ޤާނޫނާއި ޤަވާޢިދުތަކުގެ ދަށުން އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން.
އޮތޯރިޓީ އިން ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތަކަށް ފީ ނެގުން؛
(އ)
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާއާގުޅޭ ކަންކަމުގައި ޢާންމުން
(ވ) ހޭލުންތެރިކުރުވުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ ޙަރަކާތްތައް ހިންގުން ؛
ޤާނޫނީގޮތުން ހުއްދަކުރާ އިމުގެ ތެރެއިން ހިލޭ އެހީއާއި ފައިސާ
(މ) ހޯދުން އަދި އެހީވުން.
ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ
(ފ) ފަރާތްތަކަށް ތަމްރީނުދިނުމާއި، ސްކޮލަރޝިޕްދިނުމާއި، ތަމްރީނު
ހޯދުމުގައި އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން؛
މި ޤާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް
(ދ) އަދާކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ އެކަންކަން ކުރަން މަގުފަހިކުރުމަށް
ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކާއި އަދި މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި
ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަންކުރުން.
އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑު 13. އޮތޯރިޓީގެ ސިޔާސަތު ކަ ނޑައެޅުމަށް، މަސްއޫލުވާންޖެހޭ އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑެއް
އޮންނަންޖެހޭނެއެވެ.
އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑު އެކުލެވިގެންވާ 14. (ހ) އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑު އެކުލެވިގެންވަނީ 9 _(ނުވައެއް) މެންބަރުންގެ
ގޮތް
މައްޗަށެވެ.
(ށ) ބޯޑު އެކުލެވިގެންވަނީ ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީއާގުޅޭ
ދާއިރާއަކުން ފަންނީ ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ ތިރީގައިވާ
ދާއިރާތައް ތަމްސީލުކުރާ މީހުންގެ މައްޗަށެވެ.
(1) ފަންނީ ލަފާދޭ ފަރާތްތަކުން)ކޮންސަލްޓަންޓުންގެ ފަރާތުން(
2 (ދޭއް) މެންބަރުން؛
(2) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ޢަމަލީ މަސައްކަތްކުރާ
ފަރާތްތަކުން (ކޮންޓްރެކްޓަރުން ގެ ފަރާތުން) 1 (އެކެއް)
9

މެންބަރު ؛
(3) ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ތިރީގައިވާ ކޮންމެ ދާއިރާއަކުން 1
(އެކެއް) މެންބަރެއް:
(ހހ) އިގްތިޞާދީ ދާއިރާއިން؛
(ށށ) މާލީ ދާއިރާއިން؛
(ނނ) ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާއިން؛
(ރރ) ޤާނޫނީ ދާއިރާއިން؛
ލާމަރުކަޒީ އު ޞޫލުން ސަރުކާރުގެ އިދާރާތައް
(ބ) ހިނގާގޮތް ބަލަހައްޓާ މުއަ އްސަސާއަކުން.
(4) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީއާބެހޭ
ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަ ނޑައަޅާ
މިނިސްޓަރު .
ބޯޑުގެ މެންބަރުންގެ ސިފަތައް 15. ބޯޑަށް ޢައްޔަންކުރެވޭ މެންބަރުންގެ ކިބައިގައި އަންނަނިވި ސިފަތައް
ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.
(ހ) އެމީހެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރެވޭފަދަ ޢިލްމީ
ފެންވަރާއި ލަޔާޤަތާއި މަސައްކަތުގެ އަޚްލާޤު ހުރި ދިވެހި ރައްޔިތަކު
ކަމުގައިވުން؛
(ށ) އިސްލާމްދީނުގައި ޙައްދެއް ކަ ނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް ނުވަތަ
ރިޝްވަތުގެ ކުށެއް ވޭތުވެދިޔަ 5 (ފަހެއް) އަހަރުގެ ތެރޭގައި
ކުރިކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވެފައިވާ މީހަކުކަމުގައި ނުވުން؛
(ނ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ
ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އިންތިޚާބުކުރެވޭ ނުވަތަ ޢައްޔަންކުރެވޭ މަޤާމެއް
ފުރަމުންދާ މީހަކުކަމުގައި ނުވުން.
ބޯޑުގެ މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރުން 16. އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑުގެ މެންބަރުން މި ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ)
ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢައްޔަންކުރާނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެވެ.
10

ބޯޑުގެ ޗެއަރމަން ޢައްޔަންކުރުން 17. އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑުގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން ޗެއަރމަނަކަށް ވާނީ މިނިސްޓަރެވެ.
މަޤާމުގެ މުއްދަތު 18. ބޯޑަށް ޢައްޔަންކުރެވޭ މެންބަރުންގެ މެންބަރުކަމުގެ މުއްދަތަކީ 2 (ދޭއް) އަހަރު
ދުވަހުގެ 1 (އެ ކެއް) ދައުރެވެ. މިގޮތުން ޢައްޔަންކުރެވޭ ކޮންމެ މެންބަރެއްވެސް
އެ މެންބަރެއްގެ ދައުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހު، ވިދިވިދިގެން ޢައްޔަންކުރެވޭނީ
އިތުރު 1 (އެ ކެއް) ދައުރަށެވެ.
ބޯޑުގެ ވާޖިބާއި މަސްއޫލިއްޔަތު 19. ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީއާގުޅޭ ދާއިރާ ތަރައްޤީކުރުމުގައާއި، މި
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި އޮތޯރިޓީން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކުގެ ސިޔާސަތު
ކަ ނޑަ އެޅުމުގައި މިނިސްޓަރަށް ލަފާ ދިނުމަކީ ބޯޑުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެކެވެ. މީގެ
އިތުރުން، ހއެ ގަ ވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީ ހިނގާތޯ ބަލައި
އަދި ބޯޑުގެ ޖަލްސާތައް ބޭއްވުމުގެ ގަވާއިދުތައް ހަދައި، އޮތޯރިޓީގެ ހިންގުމުގެ
ސިޔާސަތު ކަ ނޑައަޅައި، އެ ސިޔާސަތު ކަ ނޑައެޅުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ
އެންމެހައި ކަންކަން ކުރުމަކީ ބޯޑުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެކެވެ.
ޗެއަރމަންގެ ވާޖިބާއި 20. (ހ) ޗެއަރމަންގެ ޒިންމާތަކަކީ ބޯޑުގެ މަސައްކަތްތައް ރާވައި ހިންގުމާއި
މަސްއޫލިއްޔަތު
ބޯޑުގެ ޖަލްސާތަކުގެ ރިޔާސަތު ބެލެހެއްޓުމެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޗެއަރމަނަށް ލިބިގެންވާ އިޚްތިޔާރެއް ނުވަތަ
ހުރިހާ އިޚްތިޔާރުތަކާއި ބާރުތައް ޗެއަރމަން ކަ ނޑައަޅާ އު ޞޫލަކުން
ބޯޑުގެ އެހެން މެންބަރަކާ ނުވަތަ މެންބަރުންނާ ޙަވާލުކުރެވިދާނެއެވެ.
މަޤާމުން އިސްތިއުފާދިނުން 21. ބޯޑުގެ އެހެން މެންބަރެއްގެ މަޤާމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން މަޤާމުން
އިސްތިއުފާދޭން ބޭނުންވެއްޖެ ހިނދެއްގައި ރައީސްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިޔުމަކުން
ހުށަހެޅުމުން އިސްތިއުފާދެވުނީއެވެ.
މަޤާމު ހުސްވުން 22. ބޯޑު ހިންގުމުގެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ޗެއަރމަންގެ ހުއްދަ
ލިބުމެއްނެތި ވިދިވިދިގެން 3 (ތިނެއް) ޖަލްސާއަށް ބޯޑު މެންބަރަކު
ހާޒިރުނުވެއްޖެނަމަ އެ މެންބަރެއްގެ މަޤާމު ހުސްވީއެވެ.
23.
11

މެންބަރުންގެ އަމިއްލަ 24. (ހ) ބޯޑުގެ އެއްވެސް މެންބަރެއްގެ އަމިއްލަ މަޞްލަޙަތެއް ނުވަތަ
މަޞްލަޙަތު ފުށުއަރާ ކަންކަން
ފައިދާއެއް ނުވަތަ ދައުރެއް އޮތްކަމެއް ނުވަތަ މައްސަލައެއް،
ބެލުމުގައި ބައިވެރިނުވުން
އޮތޯރިޓީން ބަލާހިނދު، އެކަމެއް ނުވަތަ މައްސަލައެއް ބެލުމުގައި
ނުވަތަ ނިންމުމުގައި، އެއްވެސް މިންވަރަކަށް އެ މެންބަރަކު
ބައިވެރިވެގެންނުވާނެއެވެ. އަދި އޮތޯރިޓީން ބަލައި މައްސަލައަކީ،
މިފަދަ މަޞްލަޙަތެއް ނުވަތަ ފައިދާއެއް ނުވަތަ ދައުރެއް އޮތްކަމެއް
ނުވަތަ މައްސަލައެއްކަން ކުރިން އެނގިފައި ނެތްނަމަވެސް އެކަން
އެނގޭ ހިނދު، އެކަން ޗެއަރމަނަށް އެންގުމާއެކު، އެކަމެއް ނުވަތަ
އެ މައްސަލައެއް ބެލުމުން ނުވަތަ އެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭގޮތުން
ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުންތައް ނިންމުމުން އެ މެންބަރަކު
ތަނާޒުލުވާންވާނެއެވެ.
(ށ) ބޯޑުގެ މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން މެންބަރުންނަށް ލިބޭ މަޢުލޫމާތުގެ
ތެރެއިން ސިއްރު މަޢުލޫމާތުކަމުގައި ބޯޑުން ކަ ނޑައަޅާ މަޢުލޫމާތެއް
ދައުލަތުގެ ތަޙުޤީޤީ އިދާރާއަކަށް ނުވަތަ ޝަރީޢަތުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި
މެނުވީ، އޮތޯރިޓީގެ މަސައްކަތާނުގުޅޭ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް
ހާމަކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
ބޯޑުގެ މެންބަރުންގެ ޢިނާޔަތްތައް 25. ޗެއަރމަންއާއި މެންބަރުންގެ ޢިނާޔަތްތައް ކަ ނޑައަޅާނީ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެވެ.
ބޯޑުގެ ބައްދަލުވުންތައް 26. (ހ) ޗެއަރމަން ކަ ނޑައަޅާ ގޮތެއްގެމަތިން އޮތޯރިޓީގެ
މަސައްކަތްކުރުމަށްޓަކައި ޖަލްސާތައް ބާއްވަންޖެހޭނެއެވެ. މިގޮތުން
ކޮންމެ މީލާދީ މަހެއްގައި މަދުވެގެން 1 (އެކެއް) ޖަލްސާ
ބާއްވަންވާނެއެވެ.
(ށ) ބޯޑުގެ ބައްދަލުވުމެއް ބޭއްވޭނީ މަދުވެގެން 4 (ހަތަރެއް) މެންބަރުންގެ
ހާޒިރުގައެވެ.
(ނ) ބޯޑުން ވަކިގޮތަކަށް ކަމެއް ނިންމާނީ ޖަލްސާއަކަށް ހާޒިރުވެފައިވާ
މެންބަރުންގެ ވޯޓެއް ނަގައިގެން ޤަވާޢިދުން ކަ ނޑައަޅާ ގޮތެއްގެ
މަތިން 9 (ނުވައެއް) މެންބަރުންގެ ތެރެއިން އަޣުލަބިއްޔަތު
ލިބިގެންނެވެ. ވަކިގޮތަކަށް ކަމެއް ފާސްކުރުމަށް އަޣުލަބިއްޔަތު ނުލިބި
12

ވޯޓު ހަމަހަމަވެއްޖެނަމަ ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި ވޯޓުދިނުމުގެ
އިޚްތިޔާރު ރިޔާސަތަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ރ) ބޯޑުގެ ބައްދަލުވުންތަކުގެ ރިޔާސަތު ބަލަހައްޓާނީ ޗެއަރމަންއެވެ.
ޗެއަރމަން ނެތް ޙާލަތެއްގައި ޗެއަރމަން ކަ ނޑައަޅާ، ބޯޑު ގެ އެހެން
މެންބަރެކެވެ.
(ބ) ބޯޑުގެ 3 (ތިނެއް) މެންބަރުންނަށްވުރެ މަދުނުވާ ޢަދަދެއްގެ
މެންބަރުން، ބޯޑުގެ ޖަލްސާއެއް ބޭއްވުމަށް ބޭނުންވާނަމަ، ސަބަބު
ބަޔާންކޮށް ޗެއަރމަނަށް ނޯޓިސް ފޮނުވުމުން، އެ ނޯޓިސް ލިބޭތާ 3
3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ނޯޓިސްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާ
ބެހޭގޮތުން ބޯޑުގެ ޖަލްސާއެއް ބާއްވަންވާނެއެ ވެ.
(ޅ) ބޯޑުން އަވަސްގޮތަކަށް މައްސަލައެއް ނިންމައިދިނުމަށް އެދި
ޗެއަރމަނަށް ހުށަހެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
މިގޮތުން ކޮމިޝަނަރ ހުށަހަޅައިފިނަމަ އެ މައްސަލާމެދު ބޯޑުގެ
ޖަލްސާއެއް ބާއްވަންވާނެއެވެ.
(ކ) ބޯޑުގެ ކޮންމެ ބައްދަލުވުމެއްގެ އެޖެންޑާއާއި ޔައުމިއްޔާ ލިޔެ
ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.
ބޯޑުގެ ބައްދަލުވުންތަކުގައި 27. ބޯޑުގެ ކޮންމެ ބައްދަލުވުމެއްގައި އޮތޯރިޓީގެ ކޮމިޝަނަރ ބައިވެރިވާންވާނެއެވެ.
އޮތޯރިޓީގެ ކޮމިޝަނަރ
ނުވަތަ ކޮމިޝަނަރަށް ބައިވެރިނުވެވިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި އެ ވަގުތަކު އޮތޯރިޓީ
ބައިވެރިވުން
ހިންގުމުގާ ޙަވާލުވެގެންހުރި އިސްވެރިންގެ ތެރެއިން ކޮމިޝަނަރ ކަ ނޑައަޅާ
މީހަކު ބައިވެރިވާންވާނެއެވެ.
މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ 28. އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގެގޮތުންނާއި، އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިދޭ
ފަރާތްތަކަށް ލިބިފައިވާ ޙިމާޔަތް
ބާރުތަކުގެ ދަށުން ޢަމަލުކުރުމުގެގޮތުން ޤާނޫނުގައި ވާ ގޮތުގެމަތިން، ނުވަތަ
ޤާނޫނުން ލިބިދޭ ބާރެއްގެ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި، އޮތޯރިޓީގެ މެންބަރަކު، ނުވަތަ
މުވައްޒަފަކު ނުވަތަ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއެއް ނުވަތަ އެފަދަ
އިދާރާއެއްގެ މުވައްޒަފަކު، ރަސްމީ ހައިސިއްޔަތުން، ކުރާ ކަމަކާމެދު ނުވަތަ،
ނުކޮށް ދޫކޮށްލާ ކަމަކާމެދު އެއްވެސް މަދަނީ ނުވަތަ ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް
ނުއުފުލޭނެއެވެ.
13

އޮތޯރިޓީގެ ކޮމިޝަނަރ 29. އޮތޯރިޓީ ދުވަހުން ދުވަހަށް ހިންގުމުގެ ވެރިޔަކީ، އަދި އޮތޯރިޓީ ތަމްސީލުކުރާ
ފަރާތަކީ އޮތޯރިޓީގެ ކޮމިޝަނަރ އެވެ.
ކޮމިޝަނަރ ޢައްޔަންކުރުން 30. ކޮމިޝަނަރކަމަށް މީހަކު ޢައްޔަންކުރާނީ ޢާންމުކޮށް އިޢުލާންކުރުމުން އެކަމަށް
އެދި ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ އެކަށީގެންވާ ފަރާތެއް ކަމަށް
ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ފަރާތެވެ. ކޮމިޝަނަރގެ މަޤާމަށް
މީހަކު ޢައްޔަންކުރަންވާނީ ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީތަކުގެ ޕަރމަނަންޓް
ސެކްރެޓަރީގެ ފެންވަރުގައެވެ.
ކޮމިޝަނަރ އިސްތިއުފާދިނުމާ 31. (ހ) މަޤާމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ކޮމިޝަނަރ މަޤާމުން
ވަކިކުރުން
އިސްތިއުފާދޭން ބޭނުންވެއްޖެ ހިނދެއްގައި އިސްތިޢުފާ ދޭންވާނީ
ސިވިލް ސަރވިސް ގެ ޤާނޫނާއި ޤަވާޢިދާ އެއްގޮތްވާގޮތުގެ
މަތިންނެވެ.
(ށ) ކޮމިޝަނަރގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާނުކުރާކަމަށް ބޯޑަށް ފެނިއްޖެ
ހިނދެއްގައި އޮތޯރިޓީގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޮމިޝަނަރ
މަޤާމުން ވަކިކުރުމަށް އެދި ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް
ލިޔުމަކުން އެންގުމުން ކޮމިޝަނަރ މަޤާމުން ވަކިކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު
ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
އޮތޯރިޓީގެ ކޮމިޝަނަރގެ 32. ކޮމިޝަނަރގެ މަޤާމަށް ޢައްޔަންކުރާ މީހެއްގެ ކިބައިގައި ތިރީގައިމިވާ
ޝަރުޠުތައް
ޝަރުޠުތައް ހުންނަންވާނެއެވެ.
(ހ) ދިވެހި ރައްޔިތެއް ކަމުގައިވުން؛
(ށ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާއާ ގުޅުންހުރި ހިންގުމުގެ
ދާއިރާއިން މަދުވެގެން 10 (ދިހައެއް) އަހަރުގެ ތަޖުރިބާ
ލިބިފައިވުން؛
(ނ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީއާ ގުޅުން ހުރި ދާއިރާއަކުން
ފުރަތަމަ ޑިގްރީ ހާސިލުކޮށްފައިވުން؛
(ރ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ވިޔަފާރީގެގޮތުން އާމްދަނީއެއް
ހޯދުމުގެގޮތުން ނުވަތަ ވަޒީފާގެގޮތުން މަސައްކަތްކުރާ މީހެއް ކަމުގައި
ނުވުން؛ އަދި ކުންފުންޏެއްގެ މަސްލަޙަތު އޮންނަ ފަރާތަކަށް ނުވުން.
14

(ބ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގެ އެސޯސިއޭޝަނެއްގެ ނުވަތަ ކުންފުންޏެއްގެ
ހިންގާ ކޮމެޓީގެ ނުވަތަ ގަވަރނިންގ ބޯޑެއްގެ މެންބަރެއް ނުވަތަ
މަސްލަހަތު އޮންނަ ފަރާތެއް ކަމުގައި ނުވުން.
ކޮމިޝަނަރގެ ދައުރުގެ މުއްދަތު 33. ކޮމިޝަނަރގެ ދައުރުގެ މުއްދަތަކީ 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހެވެ. ކޮމިޝަނަރގެ
މަޤާމު އެކަކަށް އެންމެ ގިނަވެގެން އަދާކުރެވޭނީ 5 (ފަހެއް) އަހަރުގެ 2 (ދޭއް)
ދައުރެވެ.
ކޮމިޝަނަރގެ ވަޖިބާއި 34. ކޮމިޝަނަރގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ތިރީގައި
މަސްއޫލިއްޔަތު
ބަޔާންކޮށްފައިމިވަނީއެވެ.
(ހ) އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑުން ކަ ނޑައަޅާ ސިޔާސަތުތަކާ އެއްގޮތަވާ ގޮތުގެމަތިން
މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށް ދުވަހުން ދުވަހަށް ކުރަންޖެހޭ
ކަންތައްތައް ކުރުން؛
(ށ) އޮތޯރިޓީގެބޯޑުން ކަ ނޑައަޅާ ސިޔާސަތުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
އޮތޯރިޓީ ހިންގުން؛
(ނ) އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑުގެ ޖަލްސާތަކުގެ ޔައުމިއްޔާ ލިޔެ ބެލެހެއްޓުމާއި،
ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގެ ބޭންކު އެކައުންޓްތައް
ހުޅުވައި، ބަންދުކޮށް، އޮތޯރިޓީގެ ހިސާބުތައް ބަލަހައްޓައި ހިސާބުތައް
އޮޑިޓްކުރުވުމަށް ބޭނުންވާ ހުރިހާކަމެއް ކުރުވުން.
ކޮމިޝަނަރގެ ބައެއް 35. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަރ ކުރަންޖެހޭ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
މަސްއޫލިއްޔަތު އެހެން ފަރާތަކާ
ކަމެއް ކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު، ބޯޑުގެ ހުއްދައާއެކު ވަގުތީގޮތުން އޮތޯރިޓީގެ
ޙަވާލުކުރުން
އިސް މުވައްޒަފަކާ ލިޔުމަކުން ޙަވާލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީގެ ހިންގާ
ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޮމިޝަނަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
އޮތޯރިޓީގެ ކޮމިޝަނަރގެ ނައިބު 3 (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީ ދުވަހުން ދުވަހަށް ހިންގުމުގައި
5 ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ކުރުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަނަރގެ ނައިބެއް
a އައްޔަންކުރަންވާނެއެވެ. ކޮމިޝަނަރގެ ނައިބު ކަމަށް މީހަކު
ޢައްޔަންކުރާނީ ޢާންމުކޮށް އިޢުލާންކުރުމުން އެކަމަށް އެދި ހުށަހަޅާ
ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ އެކަށީގެންވާ ފަރާތެއް ކަމަށް ސިވިލް
ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ފަރާތެވެ. ކޮމިޝަނަރގެ މަޤާމަށް
މީހަކު ޢައްޔަންކުރަންވާނީ ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީތަކުގެ އެގްޒެކެޓިވް
15

ޑައިރެކްޓަރގެ ފެންވަރުގައެވެ.
ކޮމިޝަނަރގެ ނައިބުގެ ވާޖިބާއި 3 (ހ) އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑުން ކަ ނޑައަޅާ ސިޔާސަތާއި އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން
މަސްއޫލިއްޔަތު
5 އޮތޯރިޓީ ހިންގުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަނަރގެ ދަށުން އެންމެހައި ކަންކަން
B ކުރުން
(ށ) ކޮމިޝަނަރގެ ދަށުން އިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ހަރަކާތްތެރިވާ
ފަންނީ އަދި ޓެކްނިކަލް ފަރާތްތަކުގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަންއާއި ގުޅޭ
ގޮތުން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކުރުން
މުވައްޒަފުންގެ ކަންކަން ހިންގައި 36. އޮތޯރިޓީގެ މަސައްކަތް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުންގެ އެންމެހައި
ބެލެހެއްޓުން
ކަންތައްތައް ހިންގައި ބަލަހައްޓާނީ ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނާއި އެ
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
37.
ތިންވަނަ ބާބު
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ ހޯދުން
ޢިމާރާތްކުރުމާއި ޢިމާރާތް 38. ޢިމާރާތްކުރުމަށާއި ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުމަށް ހުއްދަދޫކުރަންވާނީ މި ޤާނޫނާއި މި
ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރުން
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ގަވާއިދާއި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތުގެ އިދާރީ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ހުއްދަނެތި ޢިމާރާތްކުރުމުގެ 39. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާ ޙާލަތްތަކުގައި
އެއްވެސް މަސައްކަތެއްނުކުރުން
މެނުވީ، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހުއްދަ ނެތި
އެއްވެސް ފަރާތަކުން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ އެއްވެސް މަސައްކަތެއް
ކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ މަނާ މަސައްކަތެއް ކުރާ
ފަރާތެއް 50,000 (ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާއ 1,000,000
(އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ.
އަދި މަސައްކަތް ނުހުއްޓާ އެކަން ތަކުރާރުކުރަމުންދާނަމަ، އެ
ތަކުރާރުކުރާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް ޖޫރިމަނާ ކުރި ޢަދަދުގެ 3% (ތިނެއް
16

އިންސައްތަ) އިތުރަށް ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ މަސައްކަތެއް
ހިންގާފައިވާކަން ފާހަގަވެއްޖެނަމަ މި ޤާނޫނުގެ 56 ވަނަ މާއްދާ އަދި
މި ޤާނޫނުގެ 58 ވަނަ މާއްދާގައި ވާ ގޮތަށް ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތުން
ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދައާ 40. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާބެހޭ
ގުޅިގެން ދައްކަންޖެހޭ ފީ
އިދާރީ ޤަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް
އެދޭ ފަރާތުން ފީ ނެގުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ޢިމާރާތްކު ރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި 41. ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހެޅުމުން، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ގަވާއިދުގައި
ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާމެދު
ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގައި، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދެ ގޮތުން ކުރެ ގޮތެއް
ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް
އިޚްތިޔާރުކޮށް އެކަން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއިން، ހުއްދައަށް އެދި
ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ހ) ހުއްދަދިނުން؛ ނުވަތަ
(ށ) ސަބަބު ބަޔާންކުރުމާއެކު ހުއްދަނުދިނުން.
ސިވިލް ވާރކްސްގެ ގޮތުގައި 42. މި ޤާނޫނުގެ 114 ވަނަ މާއްދާގައި ޢިމާރާތްކުރުން ކަމަށް ބުނެފައިވާ ބަހުގެ
ބެލެވޭ މަސައްކަތްތަކަށް ހުއްދަ
މާނަ ހިމެނޭ އެންމެހައި ކަންތައްތަކާއި ސިވިލް ވާރކްސްގެ ގޮތުގައި ބެލެވިދާނެ
ހޯދުން
ހުރިހާ ކަމަކާއި ތަނެއް ރާއްޖޭގައި ހަދަންވާނީ މިގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެ މަތިން އެކަމަށް ކަ ނޑައެޅިފައިވާ އިދާރާއަކުން ހުއްދަ ހޯދައިގެންނެވެ.
އެހެނިހެން ޤާނޫނުގެ ދަށުން 43. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތަކަށް ހުއްދަ
ނަގަންޖެހޭ ހުއްދަ ނެގުން
ހޯދުމަށް ހުށަހަޅާއިރު، އެފަދަ މަސައްކަތަކީ:
(ހ) ޕްލޭނިންގ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ހުއްދައެއް ބޭނުންވާ
މަސައްކަތަކަށްވާނަމަ، އެކަމަކަށް ދޫކޮށްފައިވާ ޕްލޭނިންގ ހުއްދައެއް
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) އެހެން ޤާނޫނަކުން ހުއްދައެއް ހޯދަންޖެހޭ މަސައްކަތެއްނަމަ،
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެފަދަ ހުއްދައެއް
17

ހޯދައިގެން ނޫނީ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންގޮސްގެން ނުވާނެއެވެ.
އިމާރާތުގެ ކުރެހުން 44. އިމާރާތުގެ ކުރެހުން ފާސްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ގޭގެ ނުވަތަ ތަނުގެ ވެރި
ފާސްކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅުން
ފަރާތުން، އިމާރާތްކުރުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ފަންނުވެރި އަދި ޓެކްނިކަލް
ފަރާތްތަކުގެ ޤަވާއިދުގެ ދަށުން ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ފަރާތެއް ފަރުމާކޮށްފައިވާ ،
ޢިމާރާތުގެ ކުރެހުންތަކާއި ތަފްޞީލުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދެ ގޮތުން
ކުރެގޮތަކަށް ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޭ އިދާރާއަށް ހުށަހެޅިދާނެެ◌އެވެ.
(ހ) "ޗެކަރ" އަކު ޗެކްކޮށްފައިވާ ކުރެހުންތަކާއި ތަފްޞީލުތައް؛ ނުވަތަ
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ޗެކްކޮށްފައި ނުވާ
ކުރެހުންތަކާއި ތަފްޞީލުތައް.
އިމާރާތުގެ ކުރެހުން ފާސްކުރުން 4 މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތަށް އިމާރާތުގެ ކުރެހުން
4 ފާސްކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅުމުން އިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ
a މަސައްކަތާއި ބެހޭ އިދާރީ ޤަވާޢިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އިމާރާތުގެ
ކުރެހުން ފާސްކުރިކަމުގެ ލިޔުން ދޫކުރަންވާނެއެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި 4 މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތަށް ކުރެހުމާއި ތަފްޞީލުގެ
ހުށަހެޅުން 4
އިތުރުން އިމާރާތްކުރުމާއި އު މްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާއި ބެހޭ
b އިދާރީ ޤަވާޢިދުގައިވާ ލިޔެކިޔުންތައް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދިނުން 45. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތަށް ހުއްދައަށް އެދި
ހުށަހެޅުމުން އިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާއި ބެހޭ
އިދާރީ ޤަވާޢިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ
ދޫކުރަންވާނެއެވެ.
މ
(ށ) ތިރީގައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަނުވަނީސް ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
އިދާރާއަކުން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޫކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
(1) ހުއްދަދިނުމަށްޓަކައި ދެއްކުމަށް "ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
"
ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާބެހޭ އިދާރީ ގަވާއިދު ގައި
ކަ ނޑައެޅިފައިވާ އުޖޫރައެއް ހަމައަށް ލިބުން؛ އަދި
18

(2) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދައްކަންޖެހޭ ޖޫރިމަނާއެއްވާނަމަ އެ
ޖޫރިމަނާއެއް ހަމައަށް ލިބުން؛
(3) މި ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާގެ)ހ(އަދި)ށ(ގައި
ބުނެފައިވާ ހުއްދަތައް ހުށަހެޅުން.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ފަންނީ 46. ޢިމާރާތެއްކުރުމަށްޓަކައި ތައްޔާރުކޮށް ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް ހުށަހަޅާ
މަސައްކަތަށް ޒިންމާ ނެގުން
ކުރެހުންތަކާއި ތަފްޞީލުތައް ހުރީ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ޤަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތަށް ކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ ޒިންމާ ނަގާނީ މައްސަލައެއް
ދިމާވެއްޖެ ހާލަތެއްގައި އިމާރާތްކުރުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ފަންނުވެރި އަދި
ޓެކްނިކަލް ފަރާތްތަކުގެ ޤަވާޢިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ޢިމާރާތެއް ފަރުމާކުރި
ފަރާތްތަކާއި ޗެކަރުންނެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ 47. ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދައެއް ދޫކުރާއިރު މަސައްކަތް ފެށުމަށް އިމާރާތްކުރުމާއި
ބާޠިލުވުން
އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާއި ބެހޭ އިދާރީ ޤަވާޢިދު ގައި ބުނެފައިވާ
މުއްދަތުގައި ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ޢަމަލީ މަސައްކަތް ފެށިފައިނުވާނަމަ އެ ހުއްދައެއް
ބާޠިލުވާނެއެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް 48. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 45 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ބަދަލު ގެނައުން
ހުއްދަދިނުމަށްފަހު، އެ ހުއްދައަށް ބަދަލެއް ގެންނަން
ބޭނުންވެއްޖެނަމަ، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރި އިދާރާއަށް އެ
ބަދަލެއް އަންގުވައިދޭ ކުރެހުމާއި ތަފްޞީލު ހުށަހަޅައިގެން އެ ބަދަލެއް
ގެނެވިދާނެއެވެ. މިގޮތުން އެ ބަދަލަކަށް އެދި 44 ވަނަ މާއްދާގައިވާ
ގޮތުގެ މަތިން ހުށަހެޅުމުން ހުއްދަ 44a ވަނަ މާއްދާގެ ގައިވާ ގޮތުގެ
މަތިން ދޭންވާނެއެވެ.
ޢިމާރާތަކަށް ގެންނަން ބޭނުންވާ ބަދަލަކާ ގުޅިގެން ހުށަހަޅާ
(ށ) ކުރެހުންތައް ފާސްވުމުން މި ޤާނޫނުގެ 45 ވަނަ މާއްދާގައި
ދެވިފައިވާ ހުއްދަ ބާޠލުވެ ދެން ޢަމަލުކުރާނީ މި މާއްދާގެ ދަށުން
ދޫކުރެވޭ އައު ހުއްދައަށެވެ.
ސްޓްރަކްޗަރގެ މަސައްކަތްތަކަށް 49. މި ޤާނޫނުގެ 45 ވަނަ މާއްދާއިން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރާއިރު
ހުއްދަ ނަގަންޖެހޭ ޙާލަތް
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ގަވާއިދުގެ ދަށުން އެ ޢިމާރާތެއްގެ ސްޓްރަކްޗަރގެ
މަސައްކަތެއް ކުރުމަށް ހުއްދައަށް އެދެންޖެހޭނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ
19

ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތުން ނުވަތަ ޢިމާރާތްކުރުވާ ފަރާތުން އެކަމަށް ހުއްދަ
ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި ގަވާއިދުގައި ކަ ނޑައެޅިފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ހުއްދަދިނުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދަންވާނެއެވެ.
ސްޓްރަކްޗަރގެ މަސައްކަތް 50. (ހ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރެވިފައިވާ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
މެދުކެނޑުމުން އަލުން ހުއްދަ
މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ސްޓްރަކްޗަރގެ މަސައްކަތެއް ފަށާ
ނަގަންޖެހޭ ޙާލަތް
ފުރިހަމަނުކޮށް 6 (ހައެއް) މަސް ދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް
މެދުކެނޑިއްޖެނަމަ ދެން އިތުރަށް މަސައްކަތް ކުރިޔަށް ގެންދަންވާނީ
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރި އިދާރާއަކުން އަލުން އިމާރާތްކުރުމުގެ
ހުއްދަ ހޯދުމަށްފަހުގައެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މެދުކެނޑިފައިވާ
މަސައްކަތެއް ފެށޭނީ އިމާރާތްކުރުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ފަންނުވެރި
އަދި ޓެކްނިކަލް ފަރާތްތަކުގެ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ހުއްދައެއް ދީފައިވާ
ފަރާތެއް އެ ތަނެއްގެ ޙާލަތް ދެނެގަތުމަށްފަހު ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓާއި
މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ހުށަހަޅާ ގޮތުގެ ބަޔާނަށް
ބެލުމަށްފަހުގައެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދައެއް ނެތި 51. މި ޤާނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާފަދަ ހުއްދައެއް ނެތި ތިރީގައިމިވާ
ޢިމާރާތްކުރެވިދާނެ ޙާލަތްތައް
މަސައްކަތްތައް ކުރެވިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މިފަދަ މަސައްކަތްތަކަށް މި
ޤާނޫނުގެ 56 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހުއްދަ
ހޯދަންވާނެއެވެ.
(ހ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ގަވާއިދުގައި ހުއްދަނެގުން އިސްތިސްނާވާކަމަށް
ބުނެފައިވާ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްތައް؛ ނުވަތަ
(ށ) ދިމާވާ ކުއްލި ޙާލަތެއްގެ ސަބަބުން ދުރާލާ ހުއްދަ ހޯދުމަށް ވަގުތު
ނުލިބޭ މަސައްކަތްތައް. މިފަދަ ޙާލަތްތަކަކީ:
(1) ފުރާނަ ނުވަތަ ޞިއްޙަތު ރައްކާތެރިކުރުމަށް، ނުވަތަ
މުދަލަށް ބޮޑެތި ގެއްލުމެއް ލިބިދާނެފަދަ ޙާލަތްތައް؛ ނުވަތަ
(2) ޤުދުރަތީ ކާރިސާއަކުންލިބޭ ގެއްލުން ފޫބެއްދުމުގެ ގޮތުން
ކުއްލިގޮތުގައި ޢިމާރާތްކުރަންޖެހޭ ޙާލަތްތައް.
20

ނުރައްކަލެއް ދިމާވެދާނެފަދަ 52. (ހ) ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަކަށް، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
ބިމެއްގައި ޢިމާރާތްކުރުމަށް
އިދާރާއިން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ނުވަތަ ޢިމާރާތަކަށް ބަދަލެއް ގެނައުމުގެ
ހުއްދަދޫނުކުރުން
ހުއްދަ ދީގެންނުވާނެއެވެ.
(1) ޢިމާރާތްކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ނުވަތަ ޢިމާރާތް ހުރި ބިމަކީ
ނުވަތަ ތަނަކީ އެއްގޮތަކުން ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނަ
ގޮތްގޮތުން ޤުދުރަތީ ނުރައްކަލެއް ދިމާވެދާނެފަދަ ބިމެއް
ނުވަތަ ތަނަކަށް ވުން؛
(2) އެ މަސައްކަތަކާ ގުޅިގެން މީހަކަށް، އެ ޢިމަރާތަކަށް ނުވަތަ
އެތަނާ އިންވެގެންވާ ޢިމާރާތަކަށް، ބިމަކަށް ނުވަތަ ތަނަކަށް
ނުރައްކަލެއް ދިމާވުން ނުވަތަ އިތުރަށް ގޯސްވުމުގެ
ފުރުޞަތު ބޮޑުވުން.
(ށ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މިފަދަ ތަންތަން
ދެނެގަތުމަށްޓަކައި އެ ސަރަޙެއްދެއްގެ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
އިދާރާތަކުން ނުވަތަ އޮތޯރިޓީން މިފަދަ ތަންތަނުގެ މަޢުލޫމާތުތައް
ލިބެން ހުންނަންވާނެއެވެ.
"ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ" 53. (ހ) "ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ" ދޭންވާނީ އެ ޢިމާރާތްކޮށްފައިވަނީ
ދޫކުރުން
ޢިމާރާތްކުރުމަށް ހުއްދަދީފައިވާ ކުރެހުންތަކާ އެއްގޮތަށްކަމަށް
ބަޔާންކޮށް އެ ޢިމާރާތެއް އިންސްޕެކްޓްކުރާ ބިލްޑިންގ އިންސްޕެކްޓަރ
ދޫކުރާ ލިޔުމަކަށް ބިނާކޮށް މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ކަ ނޑައަޅާ ފަރާތަކުންނެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން "އިމާރާތް
"
ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތްތަކަށް
ދޫކުރެވިދާނެއެވެ. އެއީ؛
1 އިމާރާތެއްގެ ބައެއް ނުވަތަ ޔުނިޓެއް ހަދާ ނިމިގެން
އެބަޔަކަށް، އެ އިމާރާތެއްގެ ވެރި ފަރާތުން ހުއްދައަށް އެދި
ހުށަހެޅުން.
2 އިމާރާތް އެއްކޮށް ހަދާ ނިމިގެން އެ އިމާރާތެއްގެ
ވެރިފަރާތުން ހުއްދަ އަށް އެދި ހުށަހެޅުން.
21

(ނ) ވަގުތީގޮތުން ޢިމާރާތެއް ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢިމާރާތްކުރުމަށް ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކުން
"ވަ ގުތީ ދިރިއުޅުމުގެ ހުއްދަ" އެއް ދޫކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި މިފަދަ
ހުއްދައެއްގެ ދަށުން ޢިމާރާތެއްގެ ބޭނުން ހިފަންވާނީ ދޫކޮށްފައިވާ
ވަގުތީ ހުއްދައގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ޢިމާރާތެއްގެ ބޭނުންހިފަން ފެށުން 54. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި އެނޫންގޮތަކަށް ބުނެފައިނުވާ ހިނދެއްގައި، އެ
ޢިމާރާތަކަށް ނުވަތަ ޢިމާރާތެއްގެ ބަޔަކަށް ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކުން
"ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ" ލިޔުމަކުން ދޫކުރުމުގެ ކުރިން އެ
ޢިމާރާތެއްގެ ބޭނުން ކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އިން ތިރީގައިވާ ކަންކަން މަނައެއްނުކުރެއެ ވެ.
(1) ޢިމާރާތް ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި ޢިމާރާތުގައި މީހަކު ބެހެއްޓުން؛
(2) މި ޤާނޫނުގެ 53 ވަނަ މާއްދާގެ)ނ(ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
"ވަގުތީގޮތުން ދިރިއުޅުމުގެ ހުއްދަ" އެއް ދޫކޮށްފައިވާ
މުއްދަތަށް ޢިމާރާތެއްގެ ނުވަތަ ޢިމާރާތުގެ ބައެއްގެ
ބޭނުންހިފުން.
(ނ) ޢިމާރާތްކުރުމަށް ހުއްދަދީފައިވާ ބޭނުންނޫން އެހެން ބޭނުމަކަށް
ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރަން އެދޭނަމަ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޫކޮށްފައިވާ
އިދާރާއިން އެކަމަކަށް ހުއްދަ ނަގަންވާނެއެވެ. މިފަދައިން ހުއްދަ
ނުނަގާ ބޭނުންކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ ނުހޯދާ 55. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 39 (ތިރީސް ނުވައެއް) ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ
މަސައްކަތްކުރުން
މަތިން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދައެއްނެތި މަސައްކަތެއް ކުރަމުން
ގެންދާކަން ނުވަތަ ކޮށްފައިވާކަން ހުއްދަ ދޭ އިދާރާއަކަށް
ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ، އެ މަސައްކަތެއް ހުއްޓުވާ އަދި އެ ޢިމާރާތެއް
ބޭނުންކުރުން މަނާކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މަސައްކަތް ހުއްޓުވައިފިނަމަ
ނުވަތަ ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުން މަނާކޮށްފިނަމަ އިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާއި ބެހޭ އިދާރީ ޤަވާޢިދު ގައިވާ ގޮތުގެ
22

މަތިން އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމުގެ
ހުއްދަ ހޯދަންވާނެއެވެ.
(ނ) މިގޮތުން ހުއްދަދޭންވާނީ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ކުރެހުންތަކާއި
ތަފްޞީލުތއް ޤަވާޢިދުތަކަށާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ބިލްޑިންގ
ކޯޑަށް ފެތޭތޯ ބެލުމަށްފަހުގައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތަށް ހުއްދަނުނަގާ ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތެއް
ބިލްޑިންގ ކޯޑާއި ގަވާއިދަށް ނުފެތޭނަމަ، އެ މަސައްކަތެއް ނުވަތަ އެ
ތަނެއް ބިލްޑިންގ ކޯޑާއި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ބަދަލުކުރުމަށް
އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި މި ގޮތުގެމަތިން ގެންނަ ބަދަލުތަކަށް ހިނގާ
ޚަރަދުކުރުމަކީ ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތުގެ ޒިންމާއެކެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ފަދައިން ހުއްދަ ހޯދުމަށް އެންގުމުން ހުއްދަ
ނުހޯދާ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަކީ ނުވަތަ އެ ތަނެއް
ބޭނުންކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ މަސައްކަތެއް ކުރާ
ފަރާތެއް 50,000 (ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާއި 1,000,000
(އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ.
އަދި މަސައްކަތް ނުހުއްޓާ އެކަން ތަކުރާރުކުރަމުންދާނަމަ، އެ
ތަކުރާރުކުރާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް ޖޫރިމަނާ ކުރި ޢަދަދުގެ 3% (ތިނެއް
އިންސައްތަ) އިތުރަށް ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ.
ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކުގައި، 56. (ހ) މި ޤާނޫނު ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން ހަދާފައިވާ ޢިމާރާތްތަކާއި ހުއްދައެއް
"މަސައްކަތް ޤަބޫލުކުރާ ހުއްދަ"
ނެތި ޢިމާރާތްކޮށްފައިވާ ޢިމާރާތްތަކަށް ހުއްދަ ހޯދުމަށް އެދުމުން،
ދޫކުރުން
އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި އެ ޢިމާރާތަކަށް ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކުން "މަސައްކަތް ޤަބޫލުކުރާ ހުއްދަ"
(ސެޓްފިކެޓް އޮފް އެކްސެޕްޓެންސް) ދޫކުރެވިދާނެއެވެ.
(1) އެ މަސައްކަތަކީ މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން
ކޮށްފައިވާ މަސަ އްކަތަކަށް ވާނަމަ؛ ނުވަތަ
(2) އެ މަސައްކަތަކީ މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް
23

ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ ނުނަގާ ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތަކަށް
ވާނަމަ؛ ނުވަތަ
(3) އެ މަސައްކަތަކީ މި ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
ކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތަކަށް ވާނަމައެވެ.
(ށ) ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާއިރު އިމާރާތްކުރުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ
ފަންނުވެރި އަދި ޓެކްނިކަލް ފަރާތްތަކުގެ ޤަވާޢިދުގެ ދަށުން ހުއްދަ
ދީފައިވާ ފަރާތަކުން އެ ތަނެއްގެ ޙާލަތް ދެނެގަތުމަށްފަހު
ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓެއް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ޙާލަތެއްގައި
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކުން ހުއްދަދޫކުރަންވާނީ މި
މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ރިޕޯޓަށް ބެލުމަށްފަހުގައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރު އަދި)3(ވަނަ
ނަންބަރުގައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
އިދާރާއަކުން "މަސައްކަތް ޤަބޫލުކުރާ ހުއްދަ" ދޫކުރަންވާނީ،
އިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާއި ބެހޭ އިދާރީ
ޤަވާޢިދު ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.
(ބ) މި މާއްދާ މިހެން އޮތުމަކުން މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާ ގެ ދަށުން
ޢިމާރާތްކުރުމަށް ހޯދަންޖެހޭ ހުއްދަ ހޯދުމުން އިސްތިސްނާއެއްނުވެއެވެ.
ޢިމާރާތަކަށް ނުވަތަ ތަނަކަށް 57. (ހ) ޢިމާރާތެއް ނުވަތަ ތަނެއްގެ ވެރި ފަރާތުން ނުވަތަ އެ ތަނެއް
ބަދަލެއް ގެނައުން
ބޭނުންކުރާ ފަރާތަކުން އެ ތަނަކަށް ދޫކޮށްފައިވާ ހުއްދައާއި ޚިލާފަށް
ތަނެއް ނުވަތަ ބައެއް ނަގާ، ބަދަލުކޮށް، ބަންދުކޮށް ނުވަތަ ހުރަހެއް
ކުރިމަތިވާފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެވިފައިވާފަދަ ބަދަލެއް ގެނެސްފައިވާކަމަށް
އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަށް އެކަން އަންގަންވާނެއެވެ.
(ނ) އަދި އެފަދަ ތަނަކުން އެ ޚިދުމަތް ނުވަތަ ބޭނުން ފުރިހަމަގޮތުގައި
24

އަލުން ދިނުމަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތެއް ނުވަތަ ބަދަލެއް ގެނައުމަށް
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއިން ވެރިފަރާތަށް ލިޔުމަކުން
އަންގަންވާނެއެވެ.
މި މާއްދާގެ (ހ) އިން ކުރުން މަނާކޮށްފައިވާ ކަމެއް ކުރާ ފަރާތެއް
(ރ) 5,000 (ފަސްހާސް) ރުފިޔާއާއި 1,000,000 (އެއްމިލިއަން)
ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ. އަދި އެކަން
ތަކުރާރުކުރަމުންދާނަމަ، އެ ތަކުރާރުކުރާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް
ޖޫރިމަނާކުރި ޢަދަދުގެ 3% (ތިނެއް އިންސައްތަ) އިތުރަށް
ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ.
ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާ 58. (ހ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރެވިފައިވަނީ މި ޤާނޫނާ
މަސައްކަތްތަކާމެދު ޢަމަލުކުރެވޭނެ
ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ގަވާއިދަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް
ގޮތް
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކަށް ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި ، އެ
އިދާރާއަކުން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅުމަށްފަހު އޮތޯރިޓީގެ ލަފާގެމަތިން
"ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތބެހޭ އިދާރީ
"
ގަވާއިދު އާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ޤަވާއިދާ ޚިލާފުވި ފަރާތާއިމެދު
ފިޔަވަޅުއަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަންގައިފައިވާ އެންގުމަކަށް ކިޔަމަން
ނުވެއްޖެނަމަ، ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާބެހޭ
"
އިދާރީ ގަވާއިދު ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޤަވާޢިދާ
ޚިލާފުވި ފަރާތާމެދު ހުއްދަ ދޫކުރާ އިދާރާއިން އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަންގައިފައިވާ އެންގުމަކަށް ކިޔަމަން
ނުވެއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނާއި ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާކަމެއް
ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި، އެތަނެއް ތަޅާލުން، ނެގުން ނުވަތަ
ބަދަލުކުރުމުގެ ބާރު ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޭ އިދާރާއަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
މި ގޮތުގެމަތިން ގެންނަ ބަދަލުތަކަށް ހިނގާ ޚަރަދުކުރުމަކީ ޢިމާރާތުގެ
(ރ) ވެރި ފަރާތުގެ ޒިންމާއެކެވެ.
މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކުރުން މަނާކޮށްފައިވާ ކަމެއް◌ ކުރާ ފަރާތެއް
(ބ) 15،000 (ފަނަރަހާސް) ރުފިޔާއާއި 50,000 (ފަންސާސްހާސް)
ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ. އަދި އެކަން
25

ތަކުރާރުކުރަމުންދާނަމަ، އެ ތަކުރާރުކުރާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް ޖޫރިމަނާ
ކުރި ޢަދަދުގެ 3% (ތިނެއް އިންސައްތަ) އިތުރަށް
ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ.
ހުއްދަނުދީފިނަމަ ޢަމަލުކުރާނެ 59. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހޯދަންޖެހޭ އެއްވެސް ހުއްދައެއް ދޫކުރުމުގައި
ގޮތް
(ހ) ހުއްދަދޭ އިދާރާއަކުން އިންކާރުކުރާނަމަ ނުވަތަ ހުއްދަނުދީ
ހިފަހައްޓާނަމަ ނުވަތަ ހުއްދަނުދީފިނަމަ އެ މައްސަލައެއްގެ ޙައްލު
ހޯދުމަށް އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ .
(ށ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ހުށަހެޅުމުން، ޢިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާ ބެހޭ އިދާރީ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ
މަތިން އޮތޯރިޓީން އެ މައްސަލައެއް ބަލާ އެކަމަކަށް އަޅަން ޖެހޭ
ފިޔަވަޅެއް އަޅަންވާނެއެވެ.
ހަތަ ރުވަނަ ބާބު
ބިލްޑިންގ ކޯޑު
ބިލްޑިންގ ކޯޑުގެ މަޤްޞަދު 60. ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިމިވާ މަޤްޞަދުތައް ހާސިލްކުރުމަށް ބިލްޑިންގ ކޯޑެއް
އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ.
(ހ) ޢިމާރާތްތަކަކީ ރައްކާތެރި ތަންތަނަށް ހެދުމާއި އެ ތަންތަން
ބޭނުންކުރާ ފަރާތްތަކަށް ގެއްލުމެއް ނުލިބޭނެ ރައްކާތެރި ތަންތަނަށް
ހެދުމަށް މަގުފަހިކުރުން؛ އަދި
(ށ) ޢިމާރާތްތަކަކީ އެ ޢިމާރާތްތަކެއްގެ ބޭނުންކުރާ ފަރާތްތަކަށް ދުޅަހެޔޮ
ޞިއްޙަތަކަށް މަގުފަހިކޮށްދޭ، ތަނަވަސްކަން ލިބޭ މާޙައުލަކަށް ހެދުން؛
އަދި
(ނ) ހާދިސާއެއް ގައި ، އެ ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރާ ފަރާތްތަކަށް ރައްކާތެރިކަން
ލިބިދިނުމާއި، އަދި އެފަދަ ހާދިސާއަކުން ސަލާމަތްތެރިކަމާއެކު
ޢިމާރާތުން ނުކުމެވުން؛ އަދި
(ރ) ދެމެހެއްޓެނެވި ތަރައްޤީއަށް މަގުފަހިވާނެ ގޮތަކަށް ޢިމާރާތް
ފަރުމާކުރެވި، ޢިމާރާތްކުރެވި އަދި ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރެވުން.
ބިލްޑިންގ ކޯޑު ގެ ބައިތައް 61. ބިލްޑިނގ ކޯޑުގައި އަންނަނިވި ބައިތައް ހިމަނަންވާނެއެވެ.
26

(ހ) ޢިމާރާތަކުން ހާސިލުވާންޖެހޭ ކަންކަން (ފަންކްޝަނަލް
ރިކުޔަރމަންޓް)؛ އަދި
(ށ) ޢިމާރާތަކުން ހާސިލުވާންޖެހޭ ކަންތައްތަކުގެ މިންވަރު (ޕަރފޯމަންސް
ކްރައިޓީރިއާ)؛ އަދި
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން
ޔަޤީންކަމާއެކު ހާސިލުކުރެވޭނެ ގޮތެއް (ކޮމްޕްލަޔަންސް ޑޮކިއުމަންޓް)؛
ނުވަތަ
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތް ނޫން އެހެން ގޮތެއް
ހުށަހަޅާނަމަ ބިލްޑިންގ ކޯޑުގެ މަޤްޞަދު ޙާސިލް ވާނެކަން
ދެނެގަނެވޭނެ ގޮތެއް (ވެރިފިކޭޝަން މެތަޑް).
ބިލްޑިންގ ކޯޑު ޢާންމުކޮށް 62. (ހ) އޮތޯރިޓީން ބިލްޑިންގ ކޯޑު ހަދާ އެކަށައެޅުމަށްފަހު
ޝާއިޢުކުރުން
ޢާންމުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ބިލްޑިންގ ކޯޑުގެ އެއްވެސް ބަޔަކަށް
ބަދަލެއް ގެނެސްފިނަމަ، އެ ބަދަލެއްވެސް ޢާންމުކޮށް
ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) ބިލްޑިންގ ކޯޑުގައި ހިމެނޭ ބައިތަކުގެ ތެރެއިން މި ޤާނޫނުގެ 61
ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބުނާ ލިޔުންތަކަކީ ޓެކްނިކަލް
ލިޔުންތަކަކަށްވާތީ، އެ ލިޔުންތައް އިނގިރޭސި ބަހުން ޢާންމުކޮށް
ޝާއިޢުކުރެވިދާނެއެވެ.
މި ޤާނޫނު ހިންގުމަށް ނެރޭ އެކި 63. (ހ) މި ޤާނޫނު ހިންގުމަށް ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި އުޞޫލުތަކާއި އެންގުންތައް
އެކި އެންގުންތައް
ކަ ނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލަކުން ޢާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި
މިގޮތުން ޢާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރާ އެންގުންތައް ފަސޭހައިން ލިބޭނެގޮތް
އޮތޯރިޓީން ހަދަންވާނެއެވެ .
(ށ) މިގޮތުން ޢާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރާ އެންގުންތައް ޢާންމުންގެ ޚިޔާލު
ހޯދަންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި އެ ފުރުޞަތުދިނުމުން ހުށަހެޅޭ
ހުށަހެޅުންތައް މޯލްޑިވްސް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑަށް
ހުށަހަޅާ މުރާޖަޢާކުރުމަށްފަހު ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތެއްގެ މައްޗަށް
27

ބިނާކޮށް ނެރިފައިވާ އިންޒާރު ނުވަތަ އެންގުން އިޞްލާޙުކުރަން
ޖެހިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި އެ އިޞްލާޙެއް އޮތޯރިޓީން ގެންނަންވާނެއެވެ.
ފަސްވަނަ ބާބު
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ބެލެހެއްޓުން
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް 64. (ހ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދަކުން އިސްތިސްނާ
ބެލެހެއްޓުން
ނުވާ ކޮންމެ ޙާލަތެއްގައި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ކޮންމެ
މަސައްކަތެއްވެސް ކުރެވެނީ ހުއްދަދެވިފައިވާ ގޮތަށްތޯ ބެލުމަށްޓަކައި
އެ މަސައްކަތަކަށް ހުއްދަދެވިފައިވާ ބިލްޑިންގ އިންސްޕެކްޓަރެއް،
ވެރި ފަރާތުން ޢައްޔަންކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތަށް ޢައްޔަންކުރާ ފަރާތަކީ
ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާބެހޭ އިދާރީ
ގަވާއިދާއި އެއްގޮތަށް ޢައްޔަންކުރެވޭ ފަރާތަކަށްވާންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފުވުމަކީ މަނާކަމެކެވެ. އަދި އެފަދަ ކަމެއް
ކުރިފަރާތަކާމެދު ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާބެހޭ
އިދާރީ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ހުއްދަ ދޭ އިދާރާއިން ނުވަތަ އޮތޯރިޓީން
ފިޔަވަޅުއަޅަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޢައްޔަންކުރާ ފަރާތަކީ އެ
މަސައްކަތެއްކުރާ ފަރާތް ނުވަތަ އެމަސައްކަތެއްގެ ވެރިފަރާތުގެ
އެއްވެސް މަސްލަޙަތެއް އޮންނަ ފަރާތަކަށް ވެގެންނުވާނެއެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތަކާ 65. (ހ) އިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި ޓެސްޓް ކުރުމުގެ ޤަވާޢިދު ގައި
ގުޅިގެން ކުރާ ޓެސްޓުތައް
ބުނާ ޓެސްޓެއް ނުވަތަ ޓެސްޓުތަކެއް އެ މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް
ގެންދާ ފަރާތަކުން ގަވާއިދުގައި ކަ ނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް
ކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނާ ޓެސްޓަކަށް އިސްތިސްނާއެއް ހޯދަން
ޖެހިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އިމާރާތްކުރުމަށް
ބޭނުންކުރާ ތަކެތި ޓެސްޓް ކުރުމުގެ ޤަވާޢިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ
ތަޙްލީލެއް ހެދުމުގެ އިސްތިސްނާ އޮތޯރިޓީއަށް ދެވިދާނެއެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުވާ ފަރާތުގެ 66. މި ޤާނޫނުން ނުވަތަ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ގަވާއިދާ ޚިލާފުކަމެއް ޢިމާރާތްކުރުވާ
28

މަސްއޫލިއްޔަތު ފަރާތަށް އެނގިއްޖެނަމަ، ޢިމާރާތްކުރުވާ ފަރާތުން، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
އިދާރާއަށް އެކަމެއް އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި މިފަދަ ކަމެއް ނާންގާ ހުރުމަކީ
މަނާކަމެކެވެ. އަދި މިގޮތުން އަންގާ އެންގުންތައް އޮތޯރިޓީގެ މަޢުލޫމާތަށްޓަކައި
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއިން އޮތޯރިޓީއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
ބިލްޑިންގ އިންސްޕެކްޓަރުން 67. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 64 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ޢައްޔަންކުރުން
މަސައްކަތްތައް ބެލެހެއްޓުމަށް ބިލްޑިންގ އިންސްޕެކްޓަރުން
ޢައްޔަންކުރަންޖެހޭނެ ޙާލަތްތަކާއި މަސައްކަތްތަކާއި އޭނާ
އަދާކުރަންޖެހޭ ވާޖިބުތައް ، ޢިމާރާތްކުރުމުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ
ފަންނުވެރި (ޕްރޮފެޝަނަލް) އަދި ޓެކްނިކަލް ފަރާތްތަކުގެ ޤަވާޢިދުގައި
ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 64 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި
ޚިލާފުވުމަކީ މަނާކަމެކެވެ. މިގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ 40 ގެ (ރ) 110
ގެ (ހ)ގެ ދަށުން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަންނީ
ފަރާތްތަކަށް ހެދިފައިވާ، ޢިމާރާތްކުރުމުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަންނުވެރި
(ޕްރޮފެޝަނަލް) އަދި ޓެކްނިކަލް ފަރާތްތަކުގެ ޤަވާޢިދުގައިވާ
ގޮތުގެމަތިން އެ ފަރާތަކާމެދު ފިޔަވަޅުއެޅޭނެއެވެ.
ހުއްދައާ އެއްގޮތަށް 68. (ހ) ރާއްޖޭގައި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާގެ
މަސައްކަތްކުރުމުގައި ޢިމާރާތްކުރާ
މަސައްކަތްތައްކުރާ ފަރާތްތަކުން މަސައްކަތްކުރަންވާނީ މި ޤާނޫނާއި،
ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ. މި މާއްދާއާއި ޚިލާފުވުމަކީ މަނާކަމެކެވެ. މި
ގަވާއިދުތަކާއި ޚިލާފުވާ ފަރާތްތަކާމެދު މި ޤާނޫނުގެ 106 ވަނަ މާއްދާ
ގެ ދަށުން ފިޔަވަޅުއެޅޭނެއެވެ.
(ށ) ޢިމާރާތްކުރުމަށް އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީވެފައިވާ ފަރާތެއް
ބޭނުންނުވާނެ ކަމަށް ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ
ގަވާއިދުގައި ކަ ނޑައަޅާފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި މި މާއްދާގެ (ހ)
އިސްތިސްނާވާނެއެވެ.
(ނ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތެއް ކުރަންވާނީ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކުން ހުއްދަދީފައިވާ ކުރެހުމަކާއި އެއްގޮތަށެވެ.
29

(ރ) މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ޢިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައި ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ
ބޭނުންނުވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި މި މާއްދާގެ (ނ)
އިސްތިސްނާވާނެއެވެ.
(ބ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތެއް ހިނގާ ތަނެއްގައި މި ޤާނޫނާއި މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދަކާ ޚިލާފުކަމެއް ހިނގާކަން ޢިމާރާތްކުރާ
ފަރާތަށް އެނގިއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ޢާންމުކޮށް އެނގޭނެކަމަށް ބެލެވޭފަދަ
ކަމެއް ހިނގާނަމަ، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަށް
ޢިމާރާތްކުރާ ފަރާތުން އަންގަންޖެހޭނެއެވެ. މިފަދަ ކަމެއް ނާންގާ
ހުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ. މިގޮތުން އަންގާ އެންގުންތައް އޮތޯރިޓީގެ
މަޢުލޫމާތަށްޓަކައި ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއިން
އޮތޯރިޓީއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ޅ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާއިބެހޭ އިދާރީ
ގަވާއިދުގައި ކަ ނޑައެޅިފައިވާ ވަކި ޚާއްޞަ މަސައްކަތްތަކެއް
ކުރަމުންދާއިރު އެކަމެއް ކުރެވެނީ ދެވިފައިވާ ހުއްދައާއި އެއްގޮތަށްތޯ
ބެލުމަށް، އެކަމަކަށް ހުއްދަދީފައިވާ ފަރާތެއް، މަސައްކަތްކުރާ
ފަރާތުން، އެ މަސައްކަތެއްކުރާ ވަގުތުގައި އެ މަސައްކަތްކުރާ
ތަނުގައި ހުންނަ ގޮތަށް ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.
ޞިއްޙީގޮތުން ނުރައްކާތެރި 69. (ހ) އެއްވެސް ޢިމާރާތެއް ނުވަތަ ޢިމާރާތެއްގެ ބައެއް ޞިއްޙީގޮތުން
ޢިމާރާތް
ނުރައްކާތެރި ކަމަށް އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ އެކަން
ފާހަގަކުރެވޭ ފަރާތްތަކުން، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކަށް
ނުވަތަ އޮތޯރިޓީއަށް އެކަމެއް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) ޞިއްޙީގޮތުން ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތެއް ކަމަށް ބެލެވޭ ތަނެއްގެ
މަޢުލޫމާތު ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކަށް ލިބުމުން އެކަން އޮތޯރިޓީއަށް
އަންގަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ލިބޭ މަޢުލޫމާތު، މި ޤާނޫނާއި މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
ބެލުމަށްފަހު އެ ޢިމާރާތަކީ ޞިއްޙީގޮތުން ނުރައްކާތެރި
ޢިމާރާތެއްކަމަށް އޮތޯރިޓީން ކަ ނޑައެޅިދާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގައި ޞިއްޙީގޮތުން ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތެއް ކަމަށް
30

ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 114 ވަނަ މާއްދާގެ (މމ) ގައި
"ޞިއްޙީގޮތުން ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތް" އެއް ކަމަށް ބުނެފައިވާ
ޢިމާރާތްތަކެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާގޮތަށް އޮތޯރިޓީން ޢިމާރާތެއް
ޞިއްޙީގޮތުން ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތެއް ގޮތަށް ކަ ނޑައަޅައިފިނަމަ
ތިރީގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތުން ޢަމަލުކޮށް
ޢިމާރާތުގެ ޙާލަތު ރަނގަޅުކުރެވެންދެން ޢިމާރާތް
ބޭނުންކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
(1) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް އެ ޢިމާރާތެއް ނުވަތަ އެ
ޢިމާރާތެއްގެ ނިޒާމެއް ބަލައި ތަޙްލީލުކޮށް ރިޕޯޓެއް
ތައްޔާރުކުރުން ؛ އަދި
(2) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތުގެ ޚަރަދުގައި
އެކަމެއް ރަނގަޅުކުރުން.
ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތްތައް 70. (ހ) ޢިމާރާތެއް ގިނަ ދުވަސްވެ ބައުވުމުން ނުވަތަ ޢިމާރާތަކަށް އަރުވާފައި
ހުރި ބަރުދަނެއްގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ޢިމާރާތެއްގައި ކޮށްފައިވާ
މަސައްކަތެއްގެ ފެންވަރުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ދިމާވާ ހާދިސާއެއްގެ
ސަބަބުން ނުވަތަ އެހެންގޮތަކުންވެސް ޢިމާރާތެއްގެ ޙާލަތު ހުރިގޮތަކުން
އެ ޢިމާރާތަކީ ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތެއް ކަމަށް ވެދާނެކަމަށް ނުވަތަ
ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތަކަށްވުން ގާތް ޢިމާރާތެއްކަމަށް ފެނިއްޖެ
ޙާލަތެއްގައި، އެކަން ފާހަގަކުރެވޭ ފަރާތްތަކުން، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކަށް ނުވަތަ އޮތޯރިޓީއަށް އެކަމެއް
އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތެއް ކަމަށް ބެލެވޭ ތަނެއްގެ މަޢުލޫމާތު
ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކަށް ލިބުމުން އެކަން އޮތޯރިޓީއަށް
އަންގަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ލިބޭ މަޢުލޫމާތު، މި ޤާނޫނާއި މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
ބެލުމަށްފަހު އެ ޢިމާރާތަކީ ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތެއްކަމަށް އޮތޯރިޓީން
31

ކަ ނޑައެޅިދާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް އޮތޯރިޓީން ޢިމާރާތެއް
ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތެއް ގޮތަށް ކަ ނޑައަޅައިފިނަމަ އެ ޢިމާރާތް
ބޭނުންކުރަންވާނީ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއިން އަލުން އެ ޢިމާރާތް
ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރުމުންނެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް އޮތޯރިޓީން ޢިމާރާތެއް
ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތެއް ގޮތަށް ކަ ނޑައަޅައިފިނަމަ ޢިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް އެ
ޢިމާރާތެއް ނުވަތަ އެ ޢިމާރާތެއްގެ ބައެއް ތަޙްލީލުކޮށް ރިޕޯޓެއް
ތައްޔާރުކޮށް އަދި ތިރީގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތުން
ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ވެރި ފަރާތުގެ ޚަރަދުގައި އެކަމެއް
ރަނގަޅުކުރުން؛ ނުވަތަ
(2) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ވެރި ފަރާތުގެ ޚަރަދުގައި ޢިމާރާތް
ނޫނީ ޢިމާރާތުގެ އެ ބައެއް ތަޅާލުން.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބުނެފައިވާ ރިޕޯޓަށް ބެލުމަށްފަހު
ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައިވާ
ގޮތުގެމަތިން އެކަމެއް ރަނގަޅުކުރުމުން ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުމަށް
ހުއްދަ ދޭންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބުނެފައިވާ ރިޕޯޓަށް ބެލުމަށްފަހު ޢިމާރާތް
ތަޅާލަން ނުވަތަ އެނޫންގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރުމަށް އޮތޯރިޓީއަށް
ފެންނަނަމަ، ސަބަބުތައް ބަޔާންކޮށް ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތަށް އެ
ޢިމާރާތަކާމެދު ޢަމަލުކުރަންވީގޮތް ، ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި
އަންގަންވާނެއެވެ.
32

(ކ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ އެންގުމުގައިވާ ކަންކަން ، އެކަންކުރުމަށް
ދެވިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ، އެ ފަރާތަކުން ފުރިހަމަނުކޮށްފިނަމަ،
އޮތޯރިޓީން އެކަމެއް ރަނގަޅުކުރަންވާނެއެވެ. މިކަމަށް އޮތޯރިޓީން
ހިނގާ ޚަރަދު ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތުން ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީއަށް
ދައްކަންޖެހޭނެއެވެ.
(އ) ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުމަށް ހުއްދަދީފައިވާ ގޮތް ފިޔަވައި އެހެން ގޮތަކަށް
ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެއްޖެނަމަ
ނުވަތަ ތަނަކަށް ނުވަތަ ބަޔަކަށް ގެއްލުމެއް ވެއްޖެނަމަ އެ ލިބުނު
ގެއްލުމެއްގެ ޒިންމާ ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތުން އުފުލަންވާނެއެވެ.
މިމާއްދާއާއި ޚިލާފު ވެއްޖެނަމަ މިޤާނޫނުގެ 106 ވަނަ މާއްދާގައިވާ
ގޮތުގެ މަތިން ފިޔަވަޅު އެޅޭނެއެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތެއްގެ 71. (ހ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ ޢިމާރާތަކަށް ބަދަލެއް ގެނައުމުގެ
ސަބަބުން ނުރައްކަލެއް
ތެރޭގައި ނުވަތަ ޢިމާރާތެއް މަރާމާތުކުރުމުގެ ތެރޭގައި މީހަކަށް،
ކުރިމަތިވުން
ތަނަކަށް، މުދަލަކަށް، އެހެން ޢިމާރާތަކަށް، ނުވަތަ ވަށައިގެންވާ
ވށްޓަށް ގެއްލުމެއްވާނެ ގޮތަކަށް އެ މަސައްކަތެއް ކުރުމަކީ
މަނާކަމެކެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ މަސައްކަތެއް ކުރާ
ފަރާތެއް 50,000 (ފަންސާހާސް) ރުފިޔާއާއި 1,000,000
(އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ.
އަދި މަސައްކަތް ނުހުއްޓާ އެކަން ތަކުރާރުކުރަމުންދާނަމަ، އެ
ތަކުރާރުކުރާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް ޖޫރިމަނާކުރި ޢަދަދުގެ 3% (ތިނެއް
އިންސައްތަ) އިތުރަށް ޖޫރިމަނާކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ގޮތަކަށް ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ މަޢުލޫމާތު ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
އިދާރާއަކަށް ލިބިއްޖެ ހިނދެއްގައި ތިރީގައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އެ މަސައްކަތެއްގެ ސަބަބުން ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވާނެނަމަ
ނުވަތަ ކުރިމަތިވުން ގާތްނަމަ، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް
ވަގުތުން ހުއްޓުވާލުން؛ ނުވަތަ
33

(2) އެފަދަ ނުރައްކަލެއް ދިމާވި ނުވަތަ ދިމާވެދާނެ ސަބަބުތަކާއި ،
އެކަމުގެ ނުރައްކަލުން ސަލާމަތްވާނެ ގޮތްތައް ހިމެނޭ
ރިޕޯޓެއް ހުށަހެޅުމަށް ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތަށް އެންގުން؛
އަދި
(3) މި މާއްދާގެ)ނ(ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނެފައިވާ
ރިޕޯޓަށް ބެލުމަށްފަހު މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ނުވަތަ
މަސައްކަތް ރަނގަޅުކޮށްގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް
ފެންނަނަމަ އެގޮތަކަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ހުއްދަދިނުން؛
(4) މި މާއްދާގެ)ނ(ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނެފައިވާ
ރިޕޯޓަށް ބެލުމަށްފަހު މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް
ނުފެންނަނަމަ، ސަބަބުތައް ބަޔާންކޮށް ޢިމާރާތުގެ ވެރި
ފަރާތަށް އެ ޢިމާރާތަކާމެދު ޢަމަލުކުރަންވީގޮތް،
ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައިވާ
މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެންގުން.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ އެންގުމުގައިވާ ކަންކަން ، އެކަންކުރުމަށް
ދެވިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ، އެ ފަރާތަކުން ފުރިހަމަނުކޮށްފިނަމަ،
އެކަމެއް ރަނގަޅު ކުރުމުގެ އިހްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބި ގެންވެއެވެ.
މިކަމަށް ހިނގާ ޚަރަދު ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތުން ޢިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީއަށް
ދައްކަންޖެހޭނެއެވެ.
ކުރަމުންދާ ނުވަތަ ކޮށްނިމިފައިވާ 72. (ހ) ކުރަމުންދާ ނުވަތަ ކޮށްފައިވާ ޢިމާރާތެއްގެ ފެންވަރު ބެލުމަށްޓަކައި،
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްތައް
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކުން ނުވަތަ އޮތޯރިޓީން
ބަލައި ޗެކްކުރުން
ބޭނުންވެއްޖެ ޙާލަތެއްގައި، އެތަނެއްގެ ވެރިފަރާތަށް ލިޔުމަކުން
އެންގުމަށްފަހު، އެފަދަ ތަނެއް ބަލައި ޗެކްކުރުމަށް ޢިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން،
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކުން ނުވަތަ އޮތޯރިޓީން
ވަނުމަށް އެތަނެއްގެ ވެރި ފަރާތުން ހުއްދަ ދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
34

މަސައްކަތާ ގު ޅިގެން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ހިނގަމުންދާ
ތަނަކަށް ވަންނަން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއިން ނުވަތަ
އޮތޯރިޓީން އެދިއްޖެ ހިނދެއްގައި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ
އިދާރީ ގަވާއިދުގައިވާ ފަދައިން އެތަނެއްގައި ބަލަހައްޓާ ކަމާގުޅޭ
ލިޔުންތައް، ފޮތްތައް ނުވަތަ ރިކޯޑުތައް ދައްކަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ކަމެއްކުރުމަށް ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
އިދާރާއަކުން ނުވަތަ އޮތޯރިޓީން އެ މަސައްކަތެއް ކުރުމަށްޓަކައި
ބޭނުންވެއްޖެ ޙާލަތެއްގައި އެތަނަށް ވަދެވޭވަރުގެ އާނގައެއް
ހެދިދާނެއެވެ. އަދި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ
ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވިފައިވާ
އެއްޗެއް ނުވަތަ މަޢުދަނެއް، ތަޙްލީލުކޮށް ބެލުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ
މިންވަރަށް، އަގެއް ދެއްކުމަކާނުލައި ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
އިދާރާއިން ނުވަތަ އޮތޯރިޓީން ނެގިދާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް އޮތޯރިޓީން ޢިމާރާތެއްގެ
އެސެސްމަންޓެއް ހަދަންޖެހޭކަމަށް ކަ ނޑައަޅައި އަންގައިފިނަމަ
ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް އެ ޢިމާރާތެއް ނުވަތަ އެ ޢިމާރާތެއްގެ ބައެއް
ތަޙްލީލުކޮށް ރިޕޯޓެއް ވެރި ފަރާތުން ތައްޔާރުކޮށް އެ އިދާރާއަކަށް
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައިވާ ރިޕޯޓަށް ބެލުމަށްފަހު ޢިމާރާތުގެ
ފެންވަރުގައި މައްސަލައެއް ހުރިކަމަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ ޢިމާރާތް
ރަނގަޅުކުރުމަށް ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކުން ނުވަތަ
އޮތޯރިޓީން އެތަނެއްގެ ވެރި ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން
މަސައްކަތްކުރެވެމުންދާ ސަރަޙައްދަކަށް ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
އިދާރާގެ ނުވަތަ އޮތޯރިޓީގެ ފަރާތުން ވަންނަ ފަރާތެއްގެ މަސައްކަތަށް
ޤަޞްދުގައި ހުރަސްއެޅުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ހ)، (ރ) އަދި (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއިން ނުވަތަ
35

އޮތޯރިޓީއިން އަންގާފައިވާ އެންގުމަކަށް އެ ތަނެއްގެ ވެރި ފަރާތުން
ޢަމަލުނުކޮށްފިނަމަ ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ
ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ ފަރާތެއް 50,000 (ފަންސާސްހާސް)
ރުފިޔާއާއި 1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން
ޖޫރިމަނާކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި އެ މަސައްކަތް ނުހުއްޓާ އެކަން
ތަކުރާރުކުރަމުންދާނަމަ، އެ ތަކުރާރުކުރާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް
ޖޫރިމަނާކުރި ޢަދަދުގެ 3% (ތިނެއް އިންސައްތަ) އިތުރަށް
ޖޫރިމަނާކުރަންވާނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ރ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ބަލައި ބެލުމެއްގެ
ތަފްޞީލުތަކާއި ރިޕޯޓްތަކުގެ ކޮޕީ ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޢިމާރާތްކުރުމަށް
ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއިން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
ހަވަނަ ބާބު
ޢިމާރާތްކުރުމުގައި ބޭނުންކުރާ ތަކެތީގެ ފެންވަރު ހިފެހެއްޓުން
ޢިމާރާތްކުރުމުގައި ބޭނުންކުރާ 73. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި އެތެރެކުރުން
ތަކެތި އެތެރެކުރުން
ކޮންޓްރޯލްކުރުމާއި، އެ ތަކެތި ޓެސްޓުކުރުމުގެ މަޤްޞަދަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ކޮންޓްރޯލްކުރުމާއި
ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެއްޗާއި އެތަކެތި ބޭނުންކުރާ ގޮތުގެ ފެންވަރާއި
ޓެސްޓުކުރުމުގެ މަޤްޞަދު
މިންގަ ނޑު ރަނގަޅު ފެންވަރެއްގައި ހިފެހެއްޓުމެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ 74. (ހ) ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތީގެ ތެރެއިން މި ޤާނޫނު ގެ 76
ތަކެތި އެތެރެކުރުން
ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮންޓްރޯލްކުރާ ބާވަތްތައް ފިޔަވައި، އެހެން
ކޮންޓްރޯލްކުރުން
ކޮންމެ އެއްޗެއް އެތެރެކޮށް ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރުމަކީ ހުއްދަ
ކަމެކެވެ.
(ށ) މިގޮތުން ކޮންޓްރޯލް ކުރެވޭ ބާވަތްތައް ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށްޓަކައި
ކަ ނޑައަޅަންވާނީ އެ ބާވަތެއްގެ ތަކެތީގެ ފެންވަރާއި
(ސްޕެސިފިކޭޝަން ނުވަތަ ސްޓޭންޑަ ރޑް) ބޭނުން ބަޔާންކޮށެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 76 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭ
ބާވަތްތައް އެތެރެކުރުމަށް ހުއްދަދެވޭނެ އުޞޫލުތަކެއް ކަ ނޑައަޅާ
ގަވާއިދެއް މި މާއްދާގެ (ށ) އާއި އެއްގޮތްވާ ގޮތަށް އޮތޯރިޓީން
36

އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ.
ޓެސްޓުކުރާ ފަރާތްތަކަށް 75. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި ޓެސްޓުކުރާ ފަރާތްތަކަށް
ހުއްދަދިނުން
ހުއްދަދިނުމުގެ މަސައްކަތްކުރާނީ ޓެސްޓުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ހުއްދަދޭ
ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީންނެވެ.
ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭ ބާވަތްތައް 76. މި ޤާނޫނުގެ 74 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭ
ބާވަތްތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ
މަސައްކަތަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެއްޗާއި، ތަކެތި ޓެސްޓުކުރާ ފަރާތްތަކުގެ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ހަތްވަނަ ބާބު
ޢި މާރާތްކުރުމުގެ ސިނާޢަތުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކާއި ރަޖިސްޓަރީކުރުން
ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގެ މަޤްޞަދު 77. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ސިނާޢަތުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކާއި
ކަންކަން ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގެ މަޤްޞަދަކީ:
(ހ) އެ ހުއްދައަކާގުޅޭ ފެންވަރާއި ޝަރުޠުތައް އެ ފަރާތެއްގައި ހުރިކަން
ވަޒަންކުރުމަށާއި އަދި އެކަން ރިކޯޑުކުރުން؛ އަދި
(ށ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގެ މަސައްކަތްތަކަކީ ފަންނީ އަދި
ރައްކާތެރިކަމާއެކު ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކަށްވުމާއެކު މިފަދަ
މަސައްކަތްތަކަށް ޤާބިލު އިދާރާއެއް ނުވަތަ ފަރާތެއްކަން ދެނެގަނެވޭނެ
ގޮތެއް ޤާއިމުކުރުމެވެ.
ރަޖިސްޓަރީކުރުމުން 78. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ސިނާޢަތުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތައް
ހާސިލުވާންޖެހޭނެ ކަންތައްތައް
ރަޖިސްޓަރީކުރުމުން ހާސިލުވާންޖެހޭނެ ކަންތައްތަކަކީ:
(ހ) އެ އިދާރާތަކާއި ފަރާތްތަކަކީ ހުއްދަ ލިބިގެން ޙަރަކާތްތެރިވާ
ފަރާތެއްތޯ ބެލުމާއި، އެ ފަރާތެއްގެ ހުއްދައިގެ ޙާލަތް ދެނެގަތުމާއި،
އެ ފަރާތުގެ ހުއްދައިގެ މަޢުލޫމާތު އެނގުން؛
(ށ) އިދާރާތަކާއި ފަރާތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ޢާންމުކޮށް ލިބެން ހުރުން؛
37

(ނ) އިދާރާތަކާއި ފަރާތްތަކާއި މުޢާމަލާތްކުރުމަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު
ފޯރުކޮށްދިނުން؛
(ރ) އިދާރާތަކާއި ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ފިޔަވަޅެއް އެޅިފައިވާ ފަރާތްތައް
ޢާންމުކޮށް އެނގޭނެގޮތެއް ހެދުން؛
(ބ) އިދާރާތަކާއި ފަރާތްތަކާމެދު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަޅަންޖެހޭ
ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުން.
ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ ދާއިރާތައް 79. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތުގައި ޙަރަކާތެރިވާ ތިރީގައިމިވާ
ފަރާތްތަކުގެ ރަޖިސްޓަރީތައް އޮތޯރިޓީންބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.
(ހ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާތައް؛
(ށ) ޢިމާރާތްކުރުމުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަންނީ
(ޕްރޮފެޝަނަލް) ދާއިރާގެ ފަރާތްތައް:
(1) އާރކިޓެކްޗަރ؛
(2) ސިވިލް އެންޑް ސްޓްރަކްޗަރަލް އިންޖިނޭރިންގ؛
(3) ބިލްޑިންގ ސަރވިސަސް އިންޖިނޭރިންގ؛
(4) ކުއަންޓިޓީ ސަރވޭއިންގ؛
(5) ލޭންޑް އެންޑް ހައިޑްރޮގްރޮފިކްސް ސަރވޭއިންގ؛
(6) ކޮންސްޓްރަކްޝަން މެނޭޖްމަންޓް؛
(7) އިންޓީރިއަރ ޑިޒައިނަރސް ؛
(8) މިނޫނަސް ޢިމާރާތްކުރުމުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަންނުވެރި
(ޕްރޮފެޝަނަލް) އަދި ޓެކްނިކަލް ފަރާތްތަކުގެ ޤަވާޢިދުގައި
ހިމަނާފައިވާ ފަންނީ ދާއިރާގެ ފަރާތްތައް.
(ނ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ޓެކްނިކަލް ފަރާތްތައް؛
38

(ރ) ބިލްޑިންގ އިންސްޕެކްޓަރުން؛
(ބ) ޢިމާރާތްކުރާ ފަރާތްތައް؛
(ޅ) ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި ޓެސްޓުކުރާ ފަރާތްތައް؛
(ކ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީއާގުޅޭ ފަރާތްތަކުގެ ފަންނީ
ޖަމްޢިއްޔާތައް؛
(އ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ފަންނީ އަދި ޓެކްނިކަލް
ދާއިރާތަކުގެ ޢިލްމީ ޕްރޮގްރާމްތައް.
(ވ) އިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި އެތެރެކުރާ ފަރާތްތައް
(މ) މިނޫނަސް ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތައް.
ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގެ ގަވާއިދުތައް 80. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތައް
ރަޖިސޓަރީކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދުތައް އެ ދާއިރާއެއްގެ ފަންނީ މީހުން
ހިމެނޭ ކޮމެޓީގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ހަދާ މުއައްސަސާއިން
ޢާންމުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހަދާ ކޮންމެ ރަޖިސްޓަރީއަކާބެހޭ
ގަވާއިދުގައި ތިރީގައިމިވާ ބައިތައް ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(1) އެ ރަޖިސްޓަރީއެއްގައި ހިމެނޭ ގިންތިތަކާއި އެކި ގިންތިއަށް
ކަ ނޑައެޅޭ އެންމެ ދަށް ފެންވަރު (އެލިޖިބިލިޓީ
ކްރައިޓީރިއާ)؛
(2) މަސައްކަތުގެ އޙްލާޤީ ނުވަތަ ސުލޫކީ މިންގަ ނޑު)ކޯޑް
އޮފް ކޮންޑަކްޓް)؛
(3) ކޮންމެ ރަޖިސްޓަރީއެއްގެ ކޮންމެ ގިންތިއެއްގައި
ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު؛
(4) ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ ހުރިހާ ލިޔެކިޔުންތަކާބެހޭ
39

މަޢުލޫމާތާއި ދޫކުރާ ހުއްދައިގައި ހުންނަންޖެހޭ ހުރިހާ
މަޢުލޫމާތު؛
(5) ރަޖިސޓަރީކުރެވޭ މުއްދަތާއި ރަޖިސްޓަރީ އާކުރުމުގެ
އުޞޫލު؛
(6) ރަޖިސްޓަރީ ބާޠިލުކުރުމާއި ހިފެހެއްޓޭނެ ޙާލަތް ތަކާއި އެޅޭނެ
ފިޔަވަޅުތައް؛
(7) ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ ފަރާތަކާމެދު މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާނެ
ގޮތާއި އެ މައްސަލަ ބެލޭނެ ގޮތް؛
(8) އެހެން ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރަން ނުވަތަ
ހުއްދައެއް ނަގަން ޖެހޭނަމަ އެކަން ކުރަން ޖެހޭނެކަން.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)) ވގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ފަރާތްތައް އިންޝުއަރކުރަން ލާޒިމުކުރާ މިންގަ ނޑުތަކެއް އެ
ރަޖިސްޓަރީއަކާގުޅޭ ގަވާއިދުގައި ހިމަނަންވާނެއެވެ.
ރަޖިސްޓަރީގައިވާ 81. މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން
މަޢުލޫމާތުތައް ޢާންމުކުރުން ރަޖިސޓަރީކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތުގެ ތެރެއިން ކަ ނޑައެޅޭ ވަކި
މަޢުލޫމާތުތަކެއް އޮތޯރިޓން ޢާންމުކުރަންވާނެއެވެ.
ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ 82. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ އިދާރާތަކާއި ފަރާތްތައް
މަސްއޫލިއްޔަތު އެފަރާތަކަށް ހުއްދަދީފައިވާ ގިންތިއެއްގެ ދަށުން ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި
ކަންތައްތައް ކުރަންވާނީ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ
ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ށ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގައި މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހެދިފައިވާ ގަވާއިދުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމެއް ހިނގަމުންދާކަން މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހުއްދައެއް ލިބިފައިވާ ފަރާތަކަށް އެނގޭނަމަ އެކަމެއް
އޮތޯރިޓީއަށް ނުވަތަ ޢިމާރާތްކުރުމަށް ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަށް
އަންގަންވާނެއެވެ.
40

ރަޖިސްޓަރީކުރުމަކާއި ނުލައި 83. (ހ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ އިދާރާތަކުގެ ތެރެއިން
ނުވަތަ ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ ނުވަތަ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ވަކި ގިންތިއެއްގެ ދަށުން ވަކި
ގިންތީގެ ބޭރުން މަސައްކަތެއް ކުރުމަށް ނުވަތަ ބެލުމަށް ރަޖިސްޓަރީނުކޮށް، އެފަދަ
މަސައްކަތްކުރުން މަސައްކަތެއް ކުރުމަށް ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައި އޮތްކަމަށް އެ ފަރާތަކުން
ބުނުން ނުވަތަ އެފަދައިން ޢަމަލުކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ފަދަ ކަމެއް ކުރާ ފަރާތެއް 50,000
(ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާއި 200,000 (ދެލައްކަ) ރުފިޔާއާ
ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރެވިދާނެއެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ފަރާތެއް
ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ ބޭނުމަށް ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތަކަށް ބަދަލު އައުމުން
އެކަން އޮތޯރިޓީއަށް ނާންގާ ހުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ފަދަ ކަމެއް ކުރާ ފަރާތެއް 15,000
(ފަނަރަ ހާސް) ރުފިޔާއާއި 50,000 (ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާ
ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރެވިދާނެއެވެ.
ހުއްދައެއް ދީފައިވާ އިދާރާއެއް 84. (ހ) އެހެން ޤާނޫނަކުން ނުވަތަ ޤަވާޢިދަކުން ދިފައިވާ ހުއްދައަކާގުޅޭ
ނުވަތަ ފަރާތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން މައްސަލައެއް އޮތޯރިޓީއަކަށް ނުބެލޭނެއެވެ.
ހުށަހެޅޭ މައްސަލައަކާމެދު
ފިޔަވަޅުއެޅުން
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓން ހުއްދައެއް ދީފައިވާ ފަރާތަކާމެދު
ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް ކަ ނޑައެޅިފައިވާ ގަވާއިދުގެމަތިން ބަލައި، އެ
ގަވާއިދެއްގައި ކަ ނޑައެޅިފައިވާ ގޮތެއްގެމަތިން އޮތޯރިޓީން
ފިޔަވަޅުއަޅަންވާނެއެވެ.
(ނ) އޮތޯރިޓީން ފިޔަވަޅެއް އަޅާއިރު އެ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ ފަރާތެއް ނޫންނަމަވެސް، އެ ފަރާތެއް މި
ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ގަވާއިދުތަކާއި ޚިލާފަށް
ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ބާރު އޮތޯރިޓީއަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
41

ހުއްދައެއް ދީފައިވާ ފަރާތްތައް 85. (ހ) މި ޤާނޫނުު◌ގެ 80 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ގަވާއިދުގައި
ކަ ނޑައެޅިފައިވާ މިންގަ ނޑުތަކާއި ކުރުން މަނާކޮށްފައިވާ ކަމެއް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކޮށްފިކަން
ޚިލާފުވުމުން ދެވޭ އަދަބުތައް އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅިއްޖެނަމަ، އޮތޯރިޓީން މައްސަލަ ބަލަން
ޢައްޔަންކުރާ ކޮމެޓީއެއްގެ ލަފާގެމަތިން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން އެ ފަރާތަކާމެދު ފިޔަވަޅުއަޅަންވާނެއެވެ.
މިގޮތުން އެފަދަ ފަރާތަކާމެދު ފިޔަވަޅު އަޅާއިރު ތިރީގައިވާ ގޮތްތަކުގެ
ތެރެއިން އެއް ގޮތަށްވުރެ ގިނަ ގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ބާރު
އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) އިންޒާރުދިނުން؛
(2) އެ ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ އަމުރެއްގައި ވަކި
ތަމްރީނެއް ފުރިހަމަކުރުމަށް ކަ ނޑައަޅާފައިވާނަމަ އެފަދައިން
ޢަމަލުކުރުމަށް އެންގުން؛
(3) އެ ފަރާތެއްގެ މަސައްކަތުގެ ދާއިރާ ހަނިކުރަންޖެހޭނަމަ
އެފަދައިން ޢަމަލުކޮށް ވަކި ޝަރުޠުތަކެއް ކަ ނޑައަޅާ، އަދި
އެކަން ރަޖިސްޓަރީގައި ރިކޯ ޑުކުރުން؛
(4) އެ ހުއްދައެއް ދިނުމަށް އެ ފަރާތެއްގައި ހުންނަންޖެހޭ
ޝަރުޠުތައް ހަމަވަންދެން ނުވަތަ 12 (ބާރަ) މަސް ދުވަހަށް
ވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް ހުއްދަ ހިފެހެއްޓުން. އަދި އެ
ހުއްދަ ހިފެހެއްޓިފައިވާކަން ރިކޯޑުކުރުން؛
(5) އެ ފަރާތެއްގެ ހުއްދަ ބާޠިލުކޮށް، އެ ފަރާތެއްގެ ނަން
ރަޖިސްޓަރީން އުނިކޮށް، އެ ފަރާތަކަށް އަލުން
ހުއްދަދޫކުރެވޭނެ މުއްދަތެއް ކަ ނޑައަޅާ އެކަން އެންގުން؛
(6) އެ ފަރާތެއް 50,000)ފަންސާސްހާސް(ރުފިޔާއާއި
200,000 (ދެލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން
ޖޫރިމަނާކުރުން.
(ށ) ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ ފަރާތްތަކާމެދު ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް އެ
ފަރާތަކާ ދެކޮޅަށް ނިމިއްޖެނަމަ އެ މައްސަލަ ބެލުމަށް ދިޔަ ޚަރަދު އެ
42

ފަރާތަކުން ދެއްކުމަށް އޮތޯރިޓީން އެންގިދާނެއެވެ. މިގޮތަށް ދައްކަން
އަންގާ ޚަރަދު 10,000 (ދިހަހާސް) ރުފިޔާއަށް ވުރެ
ބޮޑުވެގެންނުވާނެއެވެ.
(ނ) މައްސަލައަކާ ގުޅޭގޮތުން އަޅާ ފިޔަވަޅެއް ރަޖިސްޓަރީގައި
ރިކޯޑުކުރުމުގެ އިތުރުން، އެ އެޅި ފިޔަވަޅަކާމެދު ގަވާއިދުގައި
ކަ ނޑައެޅިފައިވާ އުޞޫލެއްގެމަތިން ޢާންމުކޮށް ހާމަކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު
އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ހުއްދައެއް ދީފައިވާ ފަރާތް 86. މި ޤާނޫނުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)6(ވަނަ ނަންބަރު ނުވަތަ އެ
ޖޫރިމަނާ ނުވަތަ އަގު ނުދެއްކުން މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއެއް ، އ
ފައިސާ ދައްކަން އަންގާ ދުވަހުން ފެށިގެން 62 (ފަސްދޮޅަސް ދޭއް) ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި ނުދައްކައިފިނަމަ، އޮތޯރިޓީން މައްސަލަ ބަލަން ޢައްޔަންކުރާ
ކޮމެޓީއަކުން ތިރީގައިވާ ފަދައިން ޢަމަލުކުރެވޭނެއެވެ.
(ހ) އެ ފަރާތެއްގެ ހުއްދަ ބާޠިލުކޮށް، ހުއްދަ ބާޠިލު ކުރިކަން
ރަޖިސްޓަރީގައި ރިކޯޑުކުރުމަށް ކޮމިޝަނަރ އަށް އެންގުން ؛ ނުވަތަ
(ށ) އެ ފައިސާއެއް ދައްކަންދެން އެ ފަރާތެއްގެ ހުއްދަ ހިފެހެއްޓުން، އަދި
12 (ބާރަ) މަސް ފާއިތުވާއިރު އެ ފައިސާ ނުދައްކައިފިނަމަ، އެ
ފަރާތެއްގެ ހުއްދަ ބާޠިލުކޮށް، ބާޠިލު ކުރިކަން ރަޖިސްޓަރީގައި
ރިކޯޑުކުރުން.
އަށްވަނަ ބާބު
ދެވޭ ޚިދުމަތަށާއި ކުރެވޭ މަސައްކަތަށް އުޖޫރަ ލިބުމުގެ ޔަޤީންކަން
މަސައްކަތަށާއި ޚިދުމަތަށާއި 87. (ހ) އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ
ތަކެއްޗަށް އުޖޫރައާއި އަގު މަސައްކަތެއް ކުރަމުންދާއިރު ވަކި މަސައްކަތްތަކެއް ނިމުމުން ނުވަތަ
ޙައްޤުވުން މަސައްކަތުގެ އަގު ވަކި ޢަދަދަކަށް ދިޔުމުން އެ ކުރި މަސަ އްކަތެއްގެ
މިންވަރަށް އެ މަސައްކަތްކުރި ފަރާތަށް އުޖޫރަ ޙައްޤުވާނެއެވެ.
(ށ) އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީއާގުޅޭ
ޚިދުމަތެއް ފޯރުކޮށްދެމުންދާއިރު އެ ޚިދުމަތް ވަކި މިންވަރަކަށް
ފޯރުކޮށްދެވެމުން އެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދީފައިވާ މިންވަރަށް ޚިދުމަތްދޭ
43

ފަރާތަށް އުޖޫރަ ޙައްޤުވާނެއެވެ.
(ނ) އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ
މަސައްކަތެއް ކުރުމަށް ތަކެތި ފޯރުކޮށްދެމުންދާއިރު އެ ތަކެތި ވަކި
މިންވަރަކަށް ފޯރުކޮށްދެވުމުން އެ ތަކެތި ފޯރުކޮށްދީފައިވާ މިންވަރަށް
ތަކެތި ފޯރުކޮށްދިން ފަރާތަށް އެ ތަކެތީގެ އަގު ޙައްޤުވާނެއެވެ.
އުޖޫރައިގެ މިންވަރު 88. މި ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޙައްޤުވާ އުޖޫރަ ނުވަތަ އަގަކަށް
ވާންވާނީ:
(ހ) އެއްބަސްވުމުގައިވާ އުޞޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށް ހިސާބުކުރެވިފައިވާ
ފައިސާގެ ޢަދަދު؛ ނުވަތަ
(ށ) އެއްބަސްވުމުގައި ފައިސާ ހިސާބުކުރުމުގެ އުޞޫލުތައް
ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ އެ ފަރާތަކުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން
ކޮށްފައިވާ ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތް ނުވަތަ
ފޯރުކޮށްދީފައިވާ ތަކެތި ނުވަތަ ޚިދުމަތުގެ އަގުގެ މިންވަރެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތާއި، 89. (ހ) އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ކޮށްފައިވާ ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
ފޯރުކޮށްދީފައިވާ ތަކެތި އަދި ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތް ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދީފައިވާ ތަކެތި ނުވަތަ
ޚިދުމަތުގެ އަގުކުރުން ޚިދުމަތުގެ އަގުކުރަންވާނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށެވެ.
(1) އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުޞޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށް؛
ނުވަތަ
(2) އެއްބަސްވުމުގައި އެފަދަ އުޞޫލެއް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ މި
މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކަށް
ބެލުމަށްފަހުގައެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށް، އެއްބަސްވުމެ އްގެ ދަށުން ކޮށްފައިވާ
ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތް ނުވަތަ
ފޯރުކޮށްދީފައިވާ ތަކެތި ނުވަތަ ޚިދުމަތުގެ އަގުކުރަންވާނީ ތިރީގައިވާ
ކަންތައްތަކަށް ބެލުމަށްފަހުއެވެ.
44

(1) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާއި، ތަކެތި
ނުވަތަ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެއްބަސްވެފައިވާ އަގު؛
(2) އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިނޫންވެސް އެހެން ރޭޓެއް
ނުވަތަ އަގު؛
(3) އެއްބަސްވުމުގައިވާ އަގު ނުވަތަ އެއްބަސްވުމުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެނޫންވެސް ރޭޓަކަށް ނުވަތަ އަގަކަށް ވަކި
ޚާއްޞަ ޢަދަދަކުން އުނިއިތުރެއް ގެނެވިދާނެކަމަށް
މަސައްކަތުގެ އެއްބަސްވުމުގައި ހުރިހާ ފަރާތަކުން
އެއްބަސްވެފައިވާނަމަ އެ އުނިއިތުރެއް؛
(4) މި އަކުރުގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި، (2) ވަނަ ނަންބަރާއި،
(3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތައް
ނެތްނަމަ، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއިރު ނުވަތަ
ތަކެއްޗާއި ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިންއިރު ޢިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ސިނާޢަތުގައި އެކަމުގެ އަގު ނުވަތަ
ރޭޓް ޢާންމުގޮތެއްގައި ހުރިވަރެއް ބެލުމަށްފަހު؛
(5) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާއި
ފޯރުކޮށްދީފައިވާ ތަކެތި ނުވަތަ ޚިދުމަތުގެ އެއްވެސް ބައެއް
ރަނގަޅަށް ކޮށްފައިނުވާނަމަ އެކަމެއް ރަނގަޅުކުރުމަށް ދާނެ
އަގެއް ބެލުމަށްފަހު؛
(6) ޢިމާރާތެއްގެ ނުވަތަ އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ވަސީލަތެއްގެ
ބައެއްގެ ގޮތުގައި ހިމެނުމަށް ގެނެވިފައިވާ ތަކެތީގެ ތެރެއިން
އަގު ދެއްކުމުން އެ ތަނެއްގެ ވެރި ފަރާތަށް މިލްކުވެރިކަން
ބަދަލުވާނެ ތަކެތީގެ އަގަށް ބެލުމަށްފަހު.
އުޖޫރަދިނުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވާ 90. (ހ) އެއްބަސްވުމެއްގައި މަސައްކަތުގެ އުޖޫރަދިނުމުގެ މުއްދަތު
ދުވަސް ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ މުއްދަތު ހަމަވާ ތާރީޚުކަމުގައި ބަލާނީ
އެއްބަސްވުމުގައިވާ ތާރީޚެވެ.
(ށ) މަސައްކަތުގެ އުޖޫރަދިނުމުގެ ތާރީޚެއް ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
45

ތަރައޤީގެ އެއްބަސްވުމެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ އިންވޮއިސް
ހުށަހަޅާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އުޖޫރަ ދީ ނުވަތަ އަގު
އަދާކޮށް ނިންމަންވާނެއެވެ.
(ނ) ޚިދުމަތެއްގެ ނުވަތަ ތަކެތި ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އެއްބަސްވުމެއްގައި އެ
ހިސާބަށް ފޯރުކޮށްދެވިފައިވާ ޚިދުމަތަކަށް ނުވަތަ އެއްޗަކަށް އަގު
ދެއްކުމުގެ މުއްދަތު ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ އެކަމުގެ އުޖޫރަދިނުމުގެ
މުއްދަތުކަމަށް ބަލާނީ އެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތެކެވެ.
(ރ) ޚިދުމަތެއްގެ ނުވަތަ ތަކެތި ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އެއްބަސްވުމެއްގައި އެ
ހިސާބަށް ފޯރުކޮށްދެވިފައިވާ ޚިދުމަތަކަށް ނުވަތަ އެއްޗަކަށް އަގު
ދެއްކުމުގެ މުއްދަތު ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ އިންވޮއިސް ހުށަހަޅާތާ 30
(ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އުޖޫރަ ދީ ނުވަތަ އަގު އަދާކޮށް
ނިންމަންވާނެއެވެ.
(ބ) އުޖޫރަ ނުވަތަ އަގު ދައްކަންޖެހޭ މުއްދަތު ތެރޭގައި ނުދައްކައިގެން
ނެގޭ ޖޫރިމަނާ ނަގަންވާނީ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
އުޞޫލުންނެވެ. އަދި އެއްބަސްވުމުގައި ޖޫރިމަނާ ނަގަންވީގޮތް
ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ ޢަމަލުކުރަންވާނީ މުއްދަތު ހަމަވާ ދުވަހު
މޯލްޑިވްސް މަނިޓަރީ އޮތޯރިޓިގެ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ދަރަންޏަށް
ފާއިސާނަގާ އުޞޫލުންނެވެ.
ފައިސާ ލިބުމުން ފައިސާދެއްކުން 91. އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތަކަށް ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދީފައިވާ
މަނާކުރުން ޚިދުމަތަކަށް ނުވަތަ އެއްޗަކަށް ދައްކަންޖެހޭ އުޖޫރައަކަށް ނުވަތަ އަގަކަށް
ފައިސާ ދައްކާނީ ފައިސާ ލިބުމުންކަމަށް ބަޔާންކުރާ މާއްދާއެއް ޢިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އެއްބަސްވުމެއްގައި ހިމަނާފައިވާނަމަ އެ މާއްދާއަކީ ބާޠިލު
މާއްދާއެކެވެ.
އުޖޫރަ ހޯދަން އެދުން 92. (ހ) އުޖޫރަ ހޯދަން އެދެންވާނީ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
އުޞޫލުންނެވެ. އަދި އެއްބަސްވުމުގައި އެފަދަ އުޞޫލެއް
ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ކަ ނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ށ) އުޖޫރަ ހޯދަން ހުށަހެޅުމުގައި، ހޯދަން ހުށަހަޅާ ފައިސާގެ ޢަދަދާއި އެ
އުޖޫރައެއް ނިސްބަތްވާ ދުވަސްވަރު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އިތުރު
46

މަޢުލޫމާތުތަކާއި ލިޔެކިޔުންތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ކަ ނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ހިމަނަންޖެހޭނެއެވެ.
އުޖޫރަ ހޯދަން އެދުމުން 93. (ހ) ޢިމާރާތްކުރުމުން ނުވަތަ ޚިދުމަތެއް ނުވަތަ ތަކެތި ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ
ޖަވާބުދިނުން އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން އުޖޫރަ ނުވަތަ އަގު ހޯދަން އެދުމުން،
ހުށަހެޅި އިންވޮއިސްގައި މައްސަލައެއް ނެތްނަމަ އެއްބަސްވުމުގައި
ކަ ނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އުޖޫރަ ނުވަތަ އަގު
ދޭންވާނެއެވެ. އަދި މައްސަލައެއް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ އެ މައްސަލަ
ބަޔާންކޮށް އެއްބަސްވުމުގައި ކަ ނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި
ޖަވާބުދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) ޢިމާރާތްކުރުމުން ނުވަތަ ޚިދުމަތެއް ނުވަތަ ތަކެތި ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ
އެއްބަސްވުމެއްގައި ވަކި މުއްދަތެއް ކަ ނޑައަޅާފައި ނުވާނަމަ، އުޖޫރަ
ނުވަތަ އަގު ހޯދަން އެދުމުން، ހުށަހެޅި އިންވޮއިސްގައި މައްސަލައެއް
ނެތްނަމަ 28 (އަށާވީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އުޖޫރަ ނުވަތަ އަގު
ދޭންވާނެއެވެ. އަދި މައްސަލައެއް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ އެ މައްސަލަ
ބަޔާންކޮށް 21 (އެކާވީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޖަވާބުދޭންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް
އުޖޫރަދިނުމުގައި އިތުރަށް ފައިސާ ދެވިފައިވާނަމަ އެންމެފަހުގެ އުޖޫރަ
ނުވަތަ އަގުދިނުމުގެ ކުރިން، ހުށަހަޅާފައިވާ އިންވޮއިސްގެ ޖުމްލަ
ޢަދަދުން އިތުރަށް ދެވިފައިވާ ފައިސާ އުނިކުރެވިދާނެއެވެ.
(ރ) އުޖޫރަ ނުދައްކައިފި ހާލަތެއްގައި އަމަލުކުރަންވީ ގޮތެއް؟؟
ނުވަވަނަ ބާބު
އެހެނިހެން ބައިތައް
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް 94. (ހ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ސަރަޙައްދަކުން ޚާއްޞަ
ކުރަމުންދާ ސަރަޙައްދަކުން ތަނެއް ނުވަތަ އެއްޗެއް ފެނިއްޖެނަމަ މަސައްކަތް ހުއްޓާލުމަށްފަހު
ފެންނަ ޚާއްޞަ ތަންތަނާ ތަކެތި ކަމާބެހޭ ސަރުކާރުގެ އިދާރާއަކަށް ނުވަތަ އެތަނެއްގެ ސަރަޙައްދީ
އިދާރާއަކަށް މިކަން އަންގައި އެފަރާތަކުން އަންގާ ގޮތެއްގެމަތިން
ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން ހުއްޓާލައި މަސައްކަތްތައް އަލުން
ފަށައިގަތުމަށް 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކަމާބެހޭ އިދާރާއާއި
މަސައްކަތްކުރާ ފާރާތާމެދު އެއްބަސްވެވިފައިވާ ގޮތެއްގެމަތިން ކުރިއަށް
ގެންދަންވާނެއެވެ.
47

(ށ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ސަރަޙައްދަކުން ފެންނަ
ޚާއްޞަ ތަންތަނާއި ތަކެތި މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތަށް ނާންގައިފި ހިނދެއްގައި ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ
މަސައްކަތާބެހޭ އިދާރީ ޤަވާޢިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ފަރާތެއް
ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ.
ވަގުތު ކަނޑައެޅިފައިވާ 95. މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ގަވާއިދަކުން، ވަކި
ކަންތައްތައް ގަޑިއަކަށް ނުވަތަ ވަކި ވަގުތެއްގެ ތެރޭގައި ކުރުމަށް ކަ ނޑައެޅިފައިވާ ކަމެއް އެ
ގަޑިއަކަށް ނުވަތަ ވަގުތެއްގެ ތެރޭގައި ނުކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ. އަދި ވަކި
ވަގުތަކަށް ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް، އެ ވަގުތު ފާއިތުވުމަށްފަހުވެސް ނުކޮށް
ހުރުމަކީވެސް މަނާކަމެކެވެ. މިމާއްދާ އާއި ޚިލާފުވެއްޖެ ނަމަ މިޤާނޫނުގެ 106
ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ފިޔަވަޅު އެޅޭނެއެވެ.
އިސްތިއުނާފުކުރުން 96. (ހ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން
ޢިމާރާތްކުރުމަށް ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކުން ނުވަތަ "ކޮމިޝަނަރ"
އަޅާ ފިޔަވަޅަކާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހޭ ފަރާތްތަކުން، އެ ފަރާތަކަށް އެ
އެންގުމެއް ލިބޭތާ 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ކަމެއް
އިސްތިއުނާފުކޮށްދިނުމަށް އެދި އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ފަދައިން އިސްތިއުނާފަށް އެދި ހުށަހަޅާ
ހުށަހެޅުންތައް އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑު ން 1 (އެކެއް) މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި
ބަލައި، ބޯޑުން ނިންމާފައިވާ ގޮތެއް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅި
ފަރާތަށާއި، އެ މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި "ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
"
އިދާރާ އަކަށް އޮތޯރިޓީން އަންގަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އިސްތއުނާފަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައަކީ
ޝަރުޢީ ޙުކުމަކާ ގުޅިގެން ޢިމާރާތްކުރުމަށް ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކުން
ނުވަތަ "ކޮމިޝަނަރ" ނިންމަވާފައިވާ ނިންމުމެއްނަމަ، އޮތޯރިޓީގެ
ބޯޑުން އެ ޙުކުމެއް އެ އޮތްގޮތަކަށް ބަލައިގަންނަންވާނެއެވެ.
ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ 97. (ހ) ޢާންމު ޚިދުމަތްދިނުމަށް ޢިމާރާތްކުރާ ތަނެއްނަމަ ނުވަތަ އެފަދަ
މީހުންނަށް ވަދެނުކުމެވެވޭނެ ޢިމާރާތަކަށް ބަދަލެއްގެންނަނަމަ، އެފަދަ ތަންތަނަށް ޚާއްޞަ އެހީއަށް
ގޮތުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުން ބޭނުންވާ މީހުންނަށް ފަސޭހަކަމާއެކު ވަދެނުކުމެވެވޭނެ ގޮތުގެ
48

އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ޙ) ގައި ބުނެފައިވާ ފަދަ އިމާރާތް ނޫން އެހެން
އިމާރާތެއްގައި ޢާއްމު ޚިދުމަތް ދޭނަމަ އެފަދަ ތަންތަނަށް ޚާއްޞަ
އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންނަށް ފަސޭހަކަމާއެކު ވަދެނުކުމެވެވޭނެ ގޮތުގެ
އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.
(OR)
އާއްމު ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ފަރުމާކޮށްފައި ނުވާ އިމާރާތެއް ނަމަ، އެ
އިމާރާތުގައި، ނުވަތަ އެ އިމާރާތުގެ ބައެއްގައި އާއްމު ޚިދުމަތް
ދޭންވާނީ ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންނަށް ފަސޭހަކަމާއެކު
ވަދެނުކުމެވެވޭނެ ގޮތުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސައިގެންނެވެ.
(OR)
އެ އިމާރާތުގައި، ނުވަތަ އެ އިމާރާތުގެ ބައެއްގައި އާއްމު ޚިދުމަތް
ދޭންވާނީ، އާއްމު ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ފަރުމާކޮށްފައި ނުވާ އިމާރާތެއް
ނަމަ، ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންނަށް ފަސޭހަކަމާއެކު
ވަދެނުކުމެވެވޭނެ ގޮތުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސައިގެންނެވެ.
(ނ) މިމާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ވާ ގޮތަށް އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައި
ނުވާނަމަ އިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާއި ބެހޭ
އިދާރީ ޤަވާޢިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ.
މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ 98. (ހ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާ ނުވަތަ އޮތޯރިޓީގެ ހުއްދަ
ފަރާތްތަކުން ޒިންމާވާންނުޖެހޭ ބޭނުންވާ މަސައްކަތަކާ ގުޅިގެން، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ޙާލަތްތައް ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ސަބަބުން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއެއް ނުވަތަ އޮތޯރިޓީ ނުވަތަ މި ތަންތަނުގެ
މުވައްޒަފެއް ކުށް ވެރިއެއް ނުވާނެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގައިވާ އެއްވެސް މާއްދާއަކުން، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް
ހިންގާތަން، ނުވަތަ ސައިޓުގައި މަސައްކަތްކުރެވެމުންދާގޮތް މި
ޤާނޫނަށް ތަބާވޭތޯ ބެލުމަށް (އިންސްޕެކްޓްކުރުމަށް) ނުވަތަ އެއްވެސް
ކުރެހުމެއް، ސެޓްފިކެޓެއް އެންގުމެއް ނުވަތަ އެނޫންވެސް ލިޔުމެއް
ތެދުތޯ ބެލުމަކަށް އޮތޯރިޓީ ނުވަތަ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާގެ މައްޗަށް
މަޖްބޫރެއް ނުކުރެއެވެ.
49

(ނ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާގެ ނުވަތަ އޮތޯރިޓީ ގެ މުވައްޒަފެއް
މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގެގޮތުން ކުރާ ކަމެއް ނުވަތަ ޢަމަލެއް ނުވަތަ
ޙާލަތެއްގައިނަމަވެސް، އޮތޯރިޓީގެ ނުވަތަ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
އިދާރާއެއްގެ މުވައްޒަފެއް ފަރުދީގޮތުން ޒިންމާއެއްނުވާނެއެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއެއްގެ ނުވަތަ އޮތޯރިޓީގެ
މުވައްޒަފެއް މި ޤާނޫނު ހިންގުމުގެގޮތުން ކުރާ ކަމެއް ނުވަތަ
ޢަމަލެއްގެ ސަބަބުން ފަރުދީގޮތުން ޒިންމާއެއްނުވާނެއެވެ.
(ރ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރާ އިދާރާ ނުވަތަ އޮތޯރިޓީގެ ޒިންމާ
އަދާކުރުމުގައި، އެއްވެސް ފަރާތަކާއި އިލެކްޓްރޯނިކް މީޑިއާގެ
ޒަރިއްޔާއިން ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކުން ކުރާ މުޢާމަލާތެއްގައި، އެ
މޢާމަލާތުކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވުނު އާލާތެއްގައިވާ ކުށެއް ނުވަތަ
އޮޅުމެއްގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އެ މުޢާމަލާތްކުރި ވަސީލަތެއް
ހަލާކުވުމުގެ ސަބަބުން، އެ މޢާމަލާތަށް އަންނަ އުނިކަމަކާ ނުވަތަ އެ
މޢާމަލާތެއް ފުރިހަމަނުވުމަކުން، ސަރުކާރު، ނުވަތަ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއެއް، ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފެއް
ޒިންމާއެއްނުވާނެއެވެ.
މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކުރާ 99. (ހ) މި ޤާނޫނާ ޚިލާފުވެގެން، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ދަޢުވާ
މަސައްކަތުގެ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތް
އުފުލުމަށްޓަކައި، އެކަމަކާ ޒިންމާވާ އެހެން ފަރާތެއްވާކަމަށް
ސާބިތުވަންދެން ބެލެވޭނީ، ޒިންމާ ވާނީ އެފަދަ ކަމެއް ހިނގާ
ތަނެއްގެ ވެރި ފަރާތުންނެވެ. އަދި އެ މަސައްކަތަކާ ޒިންމާވާ
ފަރާތަކީ ވެރިފަރާތް ނޫން އެހެން ފަރާތެއް ކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ
އެ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަކަށްވާނީ އެ ސާބިތުވި ފަރާތެކެވެ.
(ށ) އެއް ފަރާތަށްވުރެ ގިނަ ފަރާތްތަކުގެ މިލްކުވެރިކަމުގެ ދަށުގައިވާ
ޢިމާރާތަކަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޢިމާރާތުގެ ވެރި ފަރާތުންކުރަންޖެހޭ
ކަމެއްނުކޮށްގެން ދަޢުވާއުފުލޭ ހިނދު، ތިރީގައިވާ ޙާލަތްތައް، އެ
ދަޢުވާ އުފުލޭފަރާތުގެ ދިފާޢުގައި ބޭނުންކުރެވޭނެއެވެ.
50

(1) އެފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގާފައިވަނީ އެ ދަޢުވާއުފުލޭ
މިލްކުވެރިޔާނޫން އެހެން މިލްކުވެރިޔަކު ކަމުގައިވުން؛ ނުވަތަ
(2) އެފަދަ ޢަމަލަކާ ބެހޭގޮތުން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
އަންގާއެންގުމެއް ނުވަތަ އަމުރެއް އަންގާފައިވަނީ އެ
ދަޢުވާއުފުލޭ މިލްކުވެރިޔާނޫން އެހެން މިލްކުވެރިޔަކަށް
ކަމުގައިވުން.
ޢިމާރާތެއްގެ މިލްކުވެރިކަން 100. (ހ) އެއްވެސް ޢިމާރާތެއް ވިއްކާލައި ނުވަތަ މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރި
ބަދަލުވީނަމަވެސް ވެރި ފަރާތުން
ނަމަވެސް، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާ ނުވަތަ އޮތޯރިޓީން
ނަގަންޖެހޭނެ ޒިންމާ
މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދަކުން އެ ޢިމާރާތެއްގެ
ވެރި ފަރާތަށް ކޮށްފައިވާ އަމުރެއް ނުވަތަ އެންގުމެއް
ބާޠިލެއްނުވާނެއެވެ.
(ށ) އަދި އެ އަމުރެއް ނުވަތަ އެ އެންގުމެއްގެ ޒިންމާ އުފުލާނީ ވިއްކާ
ފަރާތާއި ގަންނަ ފަރާތާއި ދެމެދު ވަކި ގޮތަކަށް އެއްބަސްވެފައި
ނުވާނަމަ އެ އިމާރާތެއް ވިއްކި ފަރާތެކެވެ.
(ނ) އަދި މިގޮތަށް އެ އިމާރާތެއް ގަނެ ވިއްކުމާއި މިލްކުވެރިކަން
ބަދަލުކުރުމުގެ މުއާމަލާތް ހިންގަން ވާނީ އިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާއި ބެހޭ އިދާރީ ޤަވާޢިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ކަންތައްތައް ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހުގައެވެ.
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއިން ނުވަތަ އޮތޯރިޓީން މި
(ރ) ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޢިމާރާތެއްގައި ކުރުވާފައިވާ ކަމަކަށް ޚަރަދެއް
ދައްކަން އޮތްނަމަ، އެ ޢިމާރާތެއްގެ ވެރި ފަރާތުން އެ ޢިމާރާތެއް
ވިއްކާލައި ނުވަތަ މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރިނަމަވެސް މި މާޢްދާގެ
(ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތަކުން އެ ޚަރަދެއް،
ދައްކަންޖެހޭނެއެވެ.
51

ހިފަހައްޓާފައިވާ ނުވަތަ 101. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާގެ ނުވަތަ
ގެންގޮސްފައިވާ މުދަލާއި ތަކެތި "ކޮ
މިޝަނަރ"ގެ ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި ހިފަހައްޓާ ނުވަތަ ގެންދާ
އެއްވެސް މުދަލެއް ނުވަތަ އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓޭ ނުވަތަ ގެންދެވޭ
ދުވަހުން ފެށިގެން 20 (ވިހި) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިލްކުވެރިކަމާމެދު
އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދަޢުވާނުކުރާނަމަ، އިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ
ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާއި ބެހޭ އިދާރީ ޤަވާޢިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ
އަނބުރާ ރައްދު ކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތަށް ރައްދުނުކުރެވިއްޖެ ނަމަ، ސަރުކާރަށް
ނެގިފައިވާ މުދަލެއް ނުވަތަ އެއްޗެއްކަމުގައި ބަލައި ، ވިއްކާލާ ނުވަތަ
އެނޫންވެސް މުޢާމަލާތެއް ހިންގުމުގެ ބާރު ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަށް ނުވަތަ އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) 20 (ވިހި) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިލްކުވެރިކަމާމެދު ދަޢުވާކޮށްފިނަމަ،
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާ ނުވަތަ އޮތޯރިޓީ ކަ ނޑައަޅާ ވަކި
ޝަރުޠުތަކަކާއެކު އެ މުދަލެއް ނުވަތަ އެއްޗެއް އެ ފަރާތަކަށް އަނބުރާ
ޙަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.
ލިޔެކިޔުން ޙަވާލުކުރުން 102. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ޙަވާލުކުރަންޖެހޭ ލިޔުމެއް، އަމުރެއް،
ނުވަތަ ނޯޓިސެއް އެފަރާތަކާ ފުރިހަމައަށް ޙަވާލުކުރެވިއްޖެ ކަމަށް ބެލެވޭނީ
ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ޙަވާލުކުރުމުންނެވެ.
މަޢުލޫމާތު ހޯދުން 103. (ހ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކުން ނުވަތަ އޮތޯރިޓީން
ބަލަމުން ގެންދާ މައްސަލައަކާއި ގުޅޭގޮތުން، އެ ކަމެއްގެ މަޢުލޫމާތު
ދެވޭނެކަމަށް އެ އިދާރާއަކަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ފަރާތަކަށް ، އެކަމާބެހޭ
މަޢުލޫމާތުދިނުމަށް އަންގައިފިނަމަ އެ ފަރާތަކަށް އެނގޭ
މަޢުލޫމާތެއްދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތަށް މަޢުލޫމާތުދިނުމަށް އެންގުމުން، އެ
އެންގުމުގައިވާ މަޢުލޫމާތެއް ނުދީ ހިފެހެއްޓުމަކީ ނުވަތަ އެނގިހުރެ
52

އެކަމާގުޅޭ ދޮގު މަޢުލޫމާތުދިނުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
ލިޔުންތަކުގެ ޞައްޙަކަން 104. (ހ) މި މާއްދާގައި އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ ހުރިހާ ހިނދެއްގައި
ދެނެގަތުން
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށް، ލިޔެވޭ، ނެރެވޭ
އަދި ޙަވާލުކުރެވޭ ހުރިހާ ލިޔުމެއްވެސް، އެ އެއް ޗެއް
ޞައްޙަނޫންކަމަށް ސާބިތުވަންދެން ބެލެވޭނީ ޞައްޙަ
ލިޔުމެއްގެގޮތުގައެވެ.
(ށ) ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅޭ ލިޔެކިޔުމެއް ނުވަތަ އިލެކްޓްރޯނިކް
މީޑިޔާއެއްގެ ޒަރިއްޔާއިން ފޮނުވޭ މަޢުލޫމާތެއް ޢިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދާއި އެއްގޮތް ވާ ގޮތުގެމަތިން
ހުށަހެޅުމުން ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
ކޯޓުތަކުގެ ބާރު 105.
ޢާންމު އަދަބު 106. މި ޤާނޫނުގައި ވަކި އަދަބެއް ކަ ނޑައެޅިފައިނުވާ ކުށެއް ކުރިކަމަށް ސާބިތުވާ
ފަރާތަކާމެދު ތިރީގައިވާ ގޮތްތަކަށް ޢަމަލުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ހ) ހުއްދަ ހިފެހެއްޓުން؛ ނުވަތަ
(ށ) 50,000 (ފަންސާސް ހާސް) ރުފިޔާއަށް ވުރެ ބޮޑުނޫން ޢަދަދަކުން
ޖޫރިމަނާކުރުން؛ ނުވަތަ
(ނ) 6 (ހައެއް) މަސް ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް ޖަލުގައި
ބަންދުކުރުން؛ ނުވަތަ
(ރ) ހުއްދަ ހިފެހެއްޓުމާއެކު 50,000 (ފަންސާސް ހާސް) ރުފިޔާއަށް ވުރެ
ބޮޑުނޫން ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުން؛ ނުވަތަ
(ބ) 50,000 (ފަންސާސް ހާސް) ރުފިޔާއަށް ވުރެ ބޮޑުނޫން ޢަދަދަކުން
ޖޫރިމަނާކޮށް، 6 (ހައެއް) މަސް ދުވަހަށް ވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް
53

ޖަލުގައި ބަންދުކުރުން؛ ނުވަތަ
(ޅ) ހުއްދަ ހިފެހެއްޓުމާއެކު 6 (ހައެއް) މަސް ދު◌ވަހަށް ވުރެ ދިގުނޫން
މުއްދަތަކަށް ޖަލުގައި ބަންދުކުރުން؛ ނުވަތަ
(ކ) ހުއްދަ ހިފެހެއްޓުމާއެކު 50,000 (ފަންސާސް ހާސް) ރުފިޔާއަށް ވުރެ
ބޮޑުނޫން ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކޮށް، 6 (ހައެއް) މަސް ދު◌ވަހަށް ވުރެ
ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް ޖަލުގައި ބަންދުކުރުން.
ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު 107. މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބުނެފައިނުވާ ހިނދެއްގައި ދައުލަތުގެ ހުރިހާ
ހިންގުން
މުއައްސަސާތަކެއްގެ މައްޗަށްވެސް މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ހުރިހާ
ގަވާއިދުތައް ހަމަހަމަކަމާއެކު ހިނގާނެއެވެ.
މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން 108. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ޤަވާޢިދެއްގައި ވަކި ގޮތަކަށް ނުބުނާހާ ހިނދަކު،
ފެށުމުގެ ކުރިން ދީފައިވާ
މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން ދީފައިވާ ހުއްދަތަކާއި ހަދަން
ހުއްދަތަކާއި ހަދަން ފަށާފައިވާ
ފަށާފައިވާ ތަންތަން:
ތަންތަން
(ހ) ދޫކޮށްފައިވާ ޞައްޙަ ހުއްދައެއް ނުވަތަ ލައިސަންސެއް ނަމަވެސް،
ބެލެވޭނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތައްޔާރުކުރެވިފައިވާ ލިޔުމެއް،
ހުއްދައެއް ނުވަތަ ލައިސަންސެއް ކަމުގައެވެ.
(ށ) ދޫކޮށްފައިވާ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދައެއް ބަލާނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ދެވިފައިވާ "ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ" އެއްގެގޮތުގައެވެ.
(ނ) ދޫކޮށްފައިވާ ދިރިއުޅުމަށް ހުއްދަކޮށްދީފައިވާ ލިޔުމެއް ބަލާނީ މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދެވިފައިވާ "ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ" އެއް
ނުވަތަ "ވަގުތީގޮތުން ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ" އެއްގެގޮތުގައެވެ. ނުވަތަ
ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުމަށް އެކަށީ ގެންވާ ފެންވަރަށް ހުރިކަން
ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ސެޓްފިކެޓެއް ކަމުގައެވެ.
(ރ) ޢަމަލުކުރަމުން އަންނަ ގަވާއިދަކުން ނުވަތަ އުޞޫލަކުން ހުއްދަދީފައިވާ
54

ވަގުތީ ޢިމާރާތެއްގެ ހުއްދަ ބާޠިލު ވަންދެން ނުވަތަ މުއްދަތު
ހަމަވަންދެން ނުވަތަ ޞައްޙަ ނޫންކަން ސާބިތުވަންދެން ބެލޭނީ
ޞައްޙަ ހުއްދައެއް ކަމުގައެވެ.
(ބ) ޢަމަލު ކުރަމުން އައި ގަވާއިދަކާ ނުވަތަ އުޞޫލަކާ ޚިލާފަށް ހަދާފައިވާ
ޢިމާރާތްތަކުގެ މައްޗަށްވެސް މި ޤާނޫނު ހިނގާނެއެވެ.
(ޅ) ދޫކޮށްފައިވާ ޞައްޙަ ހުއްދައެއް ނުވަތަ ލައިސަންސެއްގެ
މުއްދަތުކަމަށް ބެލެވޭނީ މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރާ ފުރަތަމަ ދުވަހުން
ފެށިގެން މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ، އެ
ހުއްދައަކަށް ނުވަތަ އެ ލައިސަންސަކަށް، ކަ ނޑައަޅާފައިވާ
މުއްދަތެކެވެ.
(ކ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދުމަށް ލާޒިމުކުރާ ގަވާއިދެއް ހެދިފައިނުވާނަމަ،
އެ ގަވާއިދެއް އެކުލަވާލާ ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާ ހަމައަށް، ޢަމަލުކުރަމުން
ގެންދާނީ އެކަމަކާ ގުޅިގެން ކުރިން ޢަމަލުކުރަމުން ގެންދިޔަ
ގަވާއިދަކަށެވެ.
(އ) މި ގާނޫނު ނުވަތަ މިގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ޤަވާޢިދެއް
ތަންފީޒުކުރުމުގެ ކުރިން ހަދާފައިވާ އެއްވެސް ޢިމާރާތަކަށް ނުވަތަ
އުމްރާނީ ވަސީލަތަކަށް ބަދަލެއް ގެންނަނަމަ އެ ބަދަލަކީ މި ޤާނޫނާއި
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ، ގަވާއިދަށް ފެތޭ ބަދަލަކަށް ވާންޖެހޭނެއެވެ.
ނުރައްކާތެރި ހާދިސާއެއް 109. (ހ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތެއް ކުރެވެމުންދާ އެއްވެސް ޢިމާރާތެއްގައި
ދިމާވުން
ނުވަތަ އެހެން ޢިމާރާތެއްގައިނަމަވެސް ނުރައްކާތެރި ހާދިސާއެއް
ހިނގައިފިކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ލިބިއްޖެނަމަ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރި
އިދާރާއަށް ނުވަތަ އޮތޯރިޓީއަށް އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި މިފަދަ
މަޢުލޫމާތެއް ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކަށް ނުވަތަ
އޮތޯރިޓީއަށް ލިބުމުން އެފަރާތަކުން އެ ހާދިސާއެއް ހިނގާދިޔަ ގޮތް
ބަލަންވާނެއެވެ.
55

(ށ) ނުރައްކާތެރި ޙާލަތެއް ކަމަށް ބެލެވޭ ކަމެއްގެ މަޢުލޫމާތު ހުއްދަދޫކުރާ
އިދާރާއަކަށް ލިބުމުން އެކަން އޮތޯރިޓީއަށް އަންގަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން
ލިބޭ މަޢުލޫމާތު، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ
ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ބެލުމަށްފަހު އެ ހާދިސާއަކީ
ނުރައްކާތެރި ހާދިސާއެއްކަމަށް އޮތޯރިޓީން ކަ ނޑައެޅިދާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ފަދައިން ދިމާވާ ނުރައްކާތެރި ޙާލަތަކީ
މަސައްކަތް ހުއްޓާލަންޖެހޭފަދަ ކަމަކަށްވާނަމަ އެ މަސައްކަތެއް
ވަގުތުން ހުއްޓާލައި މި މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ ފަދައިން
ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް އޮތޯރިޓީން އެ ހާދިސާއަކީ
ނުރައްކާތެރި ހާދިސާއެއް ކަމަށް ކަ ނޑައަޅައިފިނަމަ ތިރީގައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ އިދާރީ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން އެ ހާދިސާއެއް
ތަޙްޤީޤުކޮށް ރިޕޯޓެއް ތައްޔާރުކުރުން؛
(2) މި އަކުރުގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނާ ރިޕޯޓުގައި ކަމެއް
ރަނގަޅުކުރަން ފެންނަކަމަށް ބަޔާންކޮށްފިނަމަ އެކަމެއް
ރަނގަޅުކުރުމަށް ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތަކަށް
އޮތޯރިޓީއިން އަންގައި އެކަމެއް އެ ފަރާތުން ކުރޭތޯ
ޔަޤީންކުރުން.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން އަންގާފައިވާ އެންގުމަކަށް އެ އެންގުމެއް
ރައްދުވާ ފަރާތުން ޢަމަލުނުކޮށްފިނަމަ އެ ފަރާތެއް 50,000
(ފަންސާސް ހާސް) ރުފިޔާއާއި 1،000،000(އެއްމިލިއަން)
ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ
56

އެންގުމަށް ތަބާނުވާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް ޖޫރިމަނާ ކުރި ޢަދަދުގެ 3%
(ތިނެއް އިންސައްތަ) އިތުރަށް ޖޫރިމަނާކުރަންވާނެއެވެ.
މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި 110. (ހ) މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި އަންނަނިވި ގަވާއިދުތައް ހަދާ
ހަދާ ގަވާއިދު
އޮތޯރިޓީން ޢާންމުކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ހަދާ އެއްވެސް ގަވާއިދެއް
ނުވަތަ ގަވާއިދަކަށް ގެންނަ އިޞްލާޙެއް ނުވަތަ ބަދަލެއް ގެޒެޓުކޮށް
ޢާންމުކުރަންވާނީ އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑުން ފާސްކުރުމަށް ފަހުގައެވެ.
(1) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާބެހޭ އިދާރީ
ގަވާއިދު؛
(2) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ގަވާއިދު)ބިލްޑިންގ ކޯޑު(؛
(3) އެހެނިހެން އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ވަސީލަތްތަކުގެ ގަވާއިދު؛
(4) ޢިމާރާތްކުރުމުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަންނުވެރި
(ޕްރޮފެޝަނަލް) އަދި ޓެކްނިކަލް ފަރާތްތަކުގެ ގަވާއިދު؛
(5) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ޢަމަލީ މަސައްކަތްކުރާ
ފަރާތްތަކުގެ ގަވާއިދު؛
(6) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ޢަމަލީ
މަސައްކަތްކުރުމުގައި ގެންގުޅެންޖެހޭ ސަލާމަތީ ކަންކަމުގެ
ގަވާއިދު؛
(7) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތަށް
ބޭނުންކުރާ ތަކެއްޗާއި، ތަކެތި ޓެސްޓުކުރާ ފަރާތްތަކުގެ
ގަވާއިދު؛
(8) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ފަންނީ އަދި ޓެކްނިކަލް
57

ދާއިރާތަކުގެ ޢިލްމީ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ގަވާއިދު؛
(9) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީއާގުޅޭ ފަރާތްތަކުގެ ފަންނީ
ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ ގަވާއިދު؛
(10) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދެއްގެ
ދަށުން ނިންމާ ކަންކަން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ގަވާއިދު؛
(11)
އިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި ޓެސްޓް ކުރުމުގެ
ޤަވާޢިދު
(12) ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި އެތެރެކުރުން
ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ގަވާއިދު؛
(13) އެހެނިހެން ގަވާއިދުތައް.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަން ލާޒިމުކުރާ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް މި
ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 1 (އެކެއް)
އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދާ ޢާންމުކޮށް އިޢުލާންކުރަންވާނެއެވެ.
ގަވާއިދުތަކުގައި ހިމަނަންޖެހޭނެ 111. މި ޤަނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގައި މަދުވެގެން ތިރީގައި މިވާ ބައިތައް
ބައިތައް
ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(ހ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތާބެހޭ އިދާރީ ގަވާއިދު:
(1) ޢިމާރާތްކުރުމާއި ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާތައް
ކަ ނޑައަޅާ އުޞޫލުތައް؛
(2) ޢިމާރާތްކުރުމާއި ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާތަކުގެ
މަސްއޫލިއްޔަތު؛
58

(3) ޢިމާރާތްކުރުމާއި ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދޭއިރު
ހުށަހަޅަންޖެހޭ ލިޔެކިޔުންތަކުގެ ތަފްޞީލުތައް؛
(4) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތް ކުރާއިރު
ފެންވަރު ބަލާނެ ގޮތްތައް؛
(5) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްކުރުމުގެ
ހުއްދައާއި ގުޅިގެން ނެގޭ ފީގެ މިންވަރާއި އުޞޫލުތައް؛
(6) ޢިމާރާތްކުރުމާއި ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދޭއިރުގައާއި،
ހުއްދަ ދޫކުރާއިރު ޢަމަލުކުރަން ޖެހޭގޮތް؛
(7) ޢިމާރާތްކުރުމާއި ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ ބާޠިލުކުރުމުގައި
ޢަމަލުކުރަން ޖެހޭގޮތް.
(ށ) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ގަވާއިދު (ބިލްޑިންގ ކޯޑު) ގައި މި ޤާނޫނުގެ 61
ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބައިތައް؛
(ނ) އެހެނިހެން އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ވަސީލަތްތަކުގެ ގަވާއިދުގައި މި
ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާ ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބައިތައް؛
(ރ) ޢިމާރާތްކުރުމުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަންނުވެރި (ޕްރޮފެޝަނަލް) އަދި
ޓެކްނިކަލް ފަރާތްތަކުގެ ގަވާ އިދުގައި މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ
މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބައިތައް؛
(ބ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ޢަމަލީ މަސައްކަތްކުރާ
ފަރާތްތަކުގެ ގަވާއިދުގައި މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބައިތައް؛
59

(ޅ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ޢަމަލީ މަސައްކަތްކުރުމުގައި
ގެންގުޅެންޖެހޭ ސަލާމަތީ ކަންކަމުގެ ގަވާއިދުގައި:
(1) މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނާއި ޢާންމު ރައްޔިތުންގެ ސަލާމަތާއި
ރައްކާތެރިކަމަށް އަޅަންޖެހޭނެ އެންމެ ކުޑަ މިންވަރު؛
(2) ގަވާއިދާއި ޚިލާފުވުމުން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތަކާއި،
ފިޔަވަޅުއަޅާނެ ފަރާތްތައް.
(ކ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތަށް ބޭނުންކުރާ
ތަކެއްޗާއި، ތަކެތި ޓެސްޓުކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ގަވާއިދުގައި މި ޤާނޫނުގެ
80 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބައިތައް؛
(އ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީގެ ފަންނީ އަދި ޓެކްނިކަލް
ދާއިރާތަކުގެ ޢިލްމީ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ގަވާއިދުގައި:
(1) މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ބައިތައް؛
(2) ބޭރުގެ ތަމްރީނުދޭ މަރުކަޒަކުން ނަގާފައިވާ ޢިމާރާތްކުރުމާއި
އުމްރާނީ ތަރައްޤީއާގުޅޭ ފާސްތައް ޤަބޫލުކުރުމުގައި ބަލާނެ
މިންގަ ނޑުތައް.
(ވ) ޢިމާރާތްކުރުމާއި އުމްރާނީ ތަރައްޤީއާގުޅޭ ފަރާތްތަކުގެ ފަންނީ
ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ ގަވާއިދުގައި މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބައިތައް؛
(މ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން
ނިންމާ ކަންކަން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ގަވާއިދުގައި:
(1) އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނެ މައްސަލަތަކާއި އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނެ
60

ޙާލަތު؛
(2) އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭނެ
ގޮތްތައް؛
(3) އިސްތއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ މުއްދަތު؛
(4) އިސްތިއުނާފުކުރި މައްސަލަ ނިމުނު ގޮތް ހާމަކުރާނެ ގޮތް.
(ފ) ތަކެތި ޓެސްޓުކުރުމުގެ ގަވާއިދުގައި:
(1) ޓެސޓުކުރެވޭ ބާވަތްތައް؛
(2) ޓެސްޓުކުރުމުގައި ބެލޭނެ މިންގަ ނޑުތައް؛
(3) ޓެސްޓުކުރެވޭ ތަކެއްޗަށް ހުއްދަ ދޭ މުއްދަތުތައް؛
(4) ޓެސްޓުކުރެވޭނެ ތަންތަން.
(ދ) ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި އެތެރެކުރުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ
ގަވާއިދުގައި:
(1) އެތެރެކުރުން ކޮންޓްރޯލްކުރާ ބާވަތްތައް؛
(2) ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭ ބާވަތްތަކުގެ ފެންވަރު ބަލާނެ ގޮތް؛
(3) ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭ ބާވަތްތައް އެތެރެކުރުމަށް ހުއްދަދެވޭނެ
ގޮތްތައް.
ޤާނޫނަށް ޢަމަލު ކުރަން ފެށުން 112. މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ، މި ޤާނޫނު ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި
ޝާއިޢުކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެންނެވެ.
61

ގަވާއިދު ހަދައި ހިންގުން 113. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ކަ ނޑައަޅާފައިނުވާހާ ހިނދަކު، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް ހަދައި ހިންގާނީ
އޮތޯރިޓީންނެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ، މި ޤާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން ގިނަވެގެން 1 (އެކެއް)
އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޮތޯރިޓީން ހަދައި، ޢާންމުކޮށް
ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.
ޕްލޭނިންގް ޤަވާޢިދެއް ނެތް 113 (ހ) ގޯއްޗެއްގައި ޢިމާރާތެއް ހަދަންވާނީ އެގޯއްޗެއްގެ އެއް ފަރާތުން
ރަށްތައް އަދި ފަޅެއްގައި B މަދުވެގެން 750 މިލިމީޓަރގެ ހުސްޖާގައެއް ބާއްވާފައެވެ. އަދި
ޢިމާރާތް ކުރަންވީ ގޮތް
މިބަޔަށް ގަލެއް ނުވަތަ ބެލްކަނީ ފަދަ އެއްވެސް ބަޔެއް ނެރެ ނުވަތަ
ހެދުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
(ށ) ޢިމާރާތުގެ އެއްވެސް ބައެއް މަގަށް ނެރެވޭނީ ތިރީގައި ބަޔާން
ކުރެވިފައިވާ އުސޫލުންނެވެ.
1 ބިމުން ފެށިގެން މައްޗަށް 2.743 މީޓަރ 9(ފޫޓް) ހަމައަށް
ޢިމާރާތުގެ އެއްވެސް ބައެއް ނުވަތަ ތަނެއް އިމުން ބޭރަށް
މަގަށް ނެރެގެން ނުވާނެއެވެ.
2 ބިމުން ފެށިގެން 6.096 މީޓަރ 20(ފޫޓް) އަށްވުރެ
މަތިން، މަގުގެ ފުޅާމިނުގައި މަދުވެގެން 15 ފޫޓް ހަމަވާނަމަ
ޢިމާރާތުގެ އެއްވެސް ބައެއް ނުވަތަ ތަނެއް މަގަށް ނެރެވޭނީ
0.736 މީޓަރ 29(އިންޗި) އަށްވުރެ ބޭރަށް ނުނިކުންނަ
ވަރެށެވެ.
2.743 3 މީޓަރ 9(ފޫޓް) އަށްވުރެ މަތިން 6.096 މީޓަރ
20(ފޫޓް) ހަމައަށް ބޭރަށް މަގަށް ނެރޭ ޢިމާރާތުގެ
ކޮންކްރީޓް ގައު، ޑެކުފަދަ އެއްވެސް ބައެއް ނުވަތަ ތަނެއް،
ފާރު ރާނާ މިފަދަ އެއްވެސް އެއްޗަކުން ބެއްދުމާއި ދޮރު
ނުވަތަ ކުޑަދޮރު އަދި ފެންލައިޓް ފަދަ އެއްޗެއް ބެހެއްޓުމާއި
62

ދާއިމީ ގޮތެއްގައި ދިރިއުޅެވޭފަދަ ތަނަކަށް ހެދުމަކީ
މަނާކަމެކެވެ.
(ނ) ޢިމާރާތެއް ހެދުމަށްޓަކައި ޢިމާރާތް ޑިޒައިން ކުރަންވާނީ ތިރީގައި
ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތީން، ޢިމާރާތުގެ ބައިތަކަށް ވަޔާއި އަލިކަން
ފޯރާގޮތަށެވެ.
1 ޢިމާރާތެއްގެ ބައިތަކަށް ވަޔާއި އަލިކަން ފޯރުވުމަށްޓަކައި،
ޢިމާރާތުގެ ކޮންމެ ބައެއްގެ ތަޅުމުގެ ބޮޑުމިނުގައި 10%
އަށްވުރެ ކުޑަނުވާ ބޮޑުމިނަކަށް ޢިމާރާތް ނުކޮށްވާ
ހުސްޖާގައަކާ ދިމާވާގޮތަށް ހުޅުވުން (އޯފަނިންގ)
ހުންނަންވާނެއެވެ. ހުޅުވުން ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ ކުޑަދޮރު،
އާނގަފަދަ ހުޅުވުން ތަކަށެވެ. ހަމައެކަނި އަލިވެއްދުމަށް
ހުންނަ ގްލާސް ބްލޮކް ނުވަތަ ނުހުޅުވޭގޮތަށް، ބިއްލޫރި
ޖަހާފައި ހުންނަ ތަންތަނާއި ދަމާ ދޮރާއި ކުޑަދޮރު
(ސްލައިޑިންގ ޑޯ އެންޑް ވިންޑޯ) ގެ ނުހުޅުވޭ ބައި މީގެ
ތެރޭގައި ނުހިމެނޭނެ އެވެ.
2 ހުޅުވުމަކުން (އޯޕަނިންގ އަކުން) ވެންޓިލޭޓް ވާނެ ކަމަށް
ބެލެވޭނީ ހުޅުވުމާއި ދިމާއިން ފެށިގެން 6 މީޓަރުގެ
ދުރުމިނަށެވެ. އަދި ހުޅުވުމުގެ އޭރިޔާ ތަޅުމުގެ ބޮޑުމިނުގެ
15% އަށްވުރެ ކުޑަނުވާނަމަ ވެންޓިލޭޓްވާނެ ކަމަށް ބެލޭނީ
ހުލުވުމާއިދިމާއިން ފެށިގެން 7.5 މީޓަރ ދުރުމިނަށެވެ.
މިދެޙާލަތުގައިވެސް ހުޅުވުމުގެ އަރިމަތިން
ވެންޓިލޭޓްވާނެކަމަށް ބެލޭނީ ފަރާތަކަށް 4 މީޓަރ ގެ
ދުރުމިނަށެވެ.
3 ގޯއްޗެއްގެ އިމާގުޅިގެން ހަދާ ޢިމާރާތެއްގެ އެއްވެސް ތަނެއްގެ
ނުވަތަ އެއްވެސް ބައެއްގެ ދޮރެއް، ކުޑަދޮރެއް، ފެންލައިޓެއް،
އާނގައެއް ފަދަ އެއްވެސް ހުޅުވުމެއް އެހެން ގޯއްޗެއްގެ
އިމާގުޅޭ އިންފާރުގައި ބަހައްޓައިގެން ނުވާނެއެވެ. އިންފާރު
ނޫނަސް އެހެން އިމަކާވީ ފަރާތައް ހުޅުވުމެއް ބެހެއްޓޭނީ
750 މިލިމީޓަރ އެތެރެވާ ގޮތަށެވެ.
63

(ރ) 5 ބުރިއަށް ވުރެ އުސްކޮށް ޢިމާރާތް ކުރާނަމަ ކޮންސްޓްރަކްޝަން
އޮތޯރިޓީއަށް ޕްރޮޕޯސަލްއެއް ހުށަހަޅާ ހުއްދަ ހޯދަންޖެހޭނެއެވެ.
މާނަކުރުން 114. މި ޤާނޫނުގައި ޢިބާރާތެއް ނުވަތަ ލަފްޒެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާގޮތުން ކަ ނޑައެޅިގެން
އެހެން މާނައެއް ދޭހަނުވާހާ ހިނދަކު، އަންނަނިވި ޢިބާރާތްތަކާއި ލަފްޒުތަކަށް
ދީފައިވަނީ، އެ ޢިބާރާތްތަކާއި ލަފްޒުތަކަށް ތިރީގައި ދީފައިވާ މާނަކުރުމެވެ.
(ހ) "ރަޖިސްޓަރީ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހުއްދަކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ ދަފްތަރަށެވެ.
"
(ށ)
(ނ) "ބިލްޑިންގ ކޯޑު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ގާނޫނުގެ 110
ވަނަ މާއްދާގެ (2) ދަށުން ހަދާ ޢިމާރާތްކުރުމުގައި ގެންގުޅެންވީ
މިންގަ ނޑުތައް އެކުލެވިގެންވާ ގަވާއިދަށެވެ.
(ރ) "ބިލްޑިންގ އިންސްޕެކްޓަރ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ވެރި ފަރާތް،
ޢިމާރާތްކުރުވާ ފަރާތް ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
މަސައްކަތް ބެލުމަށް ހުއްދައެއް ދީފައިވާ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާ އިރާގައި
ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތަކަށެވެ.
(ބ) "ބަދަލު ގެނައުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޢިމާރާތަކާ ގުޅޭގޮތުން
ޢިމާރާތެއް އަލުން އެޅުން، އަލުން ކޮޅަށްޖެހުން، މަރާމާތުކުރުން،
ބޮޑުކުރުން، އަދި އިތުރުކުރުމަށެވެ.
(ޅ) "ބިނާކުރުން" ނުވަތަ "ޢިމާރާތްކުރން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ،
ބިނާވެށީގައި ހިމެނޭ ޢިމާރާތައި ތަންތަން ހަދާ، ނުވަތަ ނިޒާމުތައް
ޤާއިމުކުރުމެވެ. ބިނާވެށީގައި ހިމެނެނީ ޒަރޫރީ ބޭނުންތައް ފުއްދުމަށް
ޤާއިމުކުރާ ނިޒާމުތަކާ، ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ތަންތަނާއި، ގެދޮރާއި،
މަގު، ނަރުދަމާ، ކަރަންޓު އަދި ހާބަރުފަދަ އުމްރާނީ ތަރައްޤީއަށް
ބޭނުންވާ ތަންތަނެވެ.
64

(ކ) "ކުރެހުމާއި ލިޔުންތައް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
އެއްވެސް މަސައްކަތެއްގައި:
(1) ޢިމާރާތެއް ކުރުމަށް، ބަދަލެއްގެނައުމަށް، ތެޅުމަށް ނުވަތަ
ނެގުމަށް، އެ ކުރެހުންތަކާއި ސްޕެސިފިކޭޝަނާއި އެއްގޮތަށް
ކުރުމަށްޓަކައި ތައްޔާރުކުރެވިފައިވާ ކުރެހުންތަކާއި
ލިޔުންތަކަށެވެ.
(2) އެލެކްޓްރޯނިކް މީޑިއާ އެއްގައި ތައްޔާރުކުރެވިފައިވާނަމަ، އެ
މީޑިޔާއެއް ޤަބޫލުކުރެވޭނެއެވެ.
(3) އެ ޢިމާރާތެއް ކުރުމަށް، ބަދަލެއް ގެނައުމަށް، ތެޅުމަށް
ނުވަތަ ނެގުމުގެ މަސައްކަތް އިންސްޕެކްޓްކުރުމަށް ހުށަހަޅާ
ގޮތަށެވެ.
(4) ޢިމާރާތެއް ހެދުމުގައި ނުވަތަ ބަދަލެއްގެނައުމުގައި ތިރީގައިވާ
ކަންކަންވެސް ހިމެނެއެވެ. ޢިމާރާތެއް ބޭނުންކުރުމަށް
ޤަޞްދުކުރެވިފައިވާ ގޮތަށެވެ.
(އ) "އިޞްލާޙުކުރެވިފައިވާ ކުރެހުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ
44 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ފަދައިން، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ
އިދާރާއަކުން ހުއްދަދޫކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ކުރެހުމަކާ ތަފާތު
ކުރެހުމެއް، ނުވަތަ އުނިއިތުރެއް ގެނެވިފައިވާ ކުރެހުމަކަށެވެ.
(ވ) "ޢިމާރާތް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ:
(1) ވަގުތީ ނުވަތަ ދާއިމީ ނުވަތަ އެއް ތަނުން އަނެއް ތަނަށް
ގެންދެވޭފަދަ ނުވަތަ އެއް ތަނުން އަނެއް ތަނަށް
ނުގެންދެވޭފަދަ ބިނާތަކަށެވެ. މިފަދަ ތަންތަނުގެ ތެރޭގައި
އިންސާނުން ދިރިއުޅުމަށާއި، ޖަނަވާރު ގެންގުޅުމަށާއި،
65

މެޝިނެރީއާއި މުދާ ރައްކާކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވޭ ތަންތަން
ހިމެނެއެވެ.
(2) ތިރީގައިވާ ކަންތައްތައް ހިމެނޭގޮތަށް އެ އެއްޗެއް
ހަރުކުރެވިފައިވާ ތަނަކުން ފެށިގެން 7 (ހަތެއް) މީޓަރަށް
ވުރެ އުސްކޮށް ، ޢިމާރާތުގައި ހަރުކުރެވިފައިވާ ނުވަތަ
ޢިމާރާތުގެ ބަޔެއްގޮތަށްނަމަވެސް، ވާ ދަ ނޑި ނުވަތަ
މއާޞަލާތީ ޓަވަރު. (މީގެތެރެއަކު 2 (ދޭއް) މީޓަރަށްވުރެ
ފުޅާނޫން ޑިޝް އޭރިއަލްއެއް ނުހިމެނެއެވެ.)
(3) ބިންގަ ނޑު ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ ފަސް ފޭބިޔަނުދިމަށް
ހެދިފައިވާ ވަގުތީ ނުވަތަ ދާއިމީ ސްޓްރަކްޗަރއަކަށެވެ.
(4) ބޯޓެއް ނުވަތަ ކަ ނޑުގައި ދުއްވާ އުޅަނދުފަހަރު ފިޔަވައި،
ތިރީގައިވާ ފަދަގޮތަކަށް ހެދިފައިވާ ފްލޯޓިންގ
ސްޓްރަކްޗަރއަކަށެވެ.
(ހ) ފެނުގައި ސަޕޯޓުކުރެވިފައިވާ ނުވަތަ
ސަޕޯޓުކުރުމަށް ޤަޞްދުކުރާ ބިނާއެއް؛
(ށ) ނެވިކަމުގެ ބޭނުމަކަށް ބޭނުންނުކުރާނެ ނުވަތަ
ބޭނުންނުކުރެވޭނެ ސްޓްރަކްޗަރެެ◌އް؛ އަދި
(ނ) ދާއިމީކޮށް އަޅާފައި ނުވަތަ އަޅާފައި ބޭއްވޭނެ
ސްޓްރަކްޗަރެއް.
(5) ކަލްވާޓެއް، ބްރިޖެއް ، ހުރަސްކުރާ ފާލަމެއް، ޓަނަލެއް
ނުވަތަ އަންޑާޕާސް އަކަށެވެ.
(6) ނަރުދަމާ ޓްރީޓްމެންޓް ޕްލާންޓެއް، ނަރުދަމާއެއް، ކާނެއް،
ސްވިމިންޕޫލެއް، ނުވަތަ އެނޫންވެސް ، ހަރު ނުވަތަ
66

ދިޔާއެއްޗެއް ނުވަތަ ގޭހެއް ރައްކާކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ނޮން
ޕްރޮޕްރައެޓަރީ ތާންގީއަކަށެވެ.
(7) ވިންޑް ޓަރބައިނެއްފަދަ ބިނާތައް؛
(8) ބަނދަރެއް، ފާލަމެއްފަދަ ތަނެއް؛
(9) މި ޤާނޫނުގައި އެހެންގޮތަކަށް ބުނެވިފައިނުވާ ހިނދެއްގައި
ޢިމާރާތުގެ މާނައިގައި ޢިމާރާތެއްގެ ބަޔެއްވެސް ހިމެނެއެވެ.
(މ) "ޢިމާރާތްކުރާ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، އެ ފަރާތެއް އެކަނި
ނުވަތަ އެހެން ފަރާތަކާއި އެކުގައިނަމަވެސް، އެ ފަރާތްނޫން އެހެން
ފަރާތްތަކުން، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކަކާއި ޙަވާލުވާ
އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ފަރާތަށެވެ.
(ފ) "ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 45
ވަނަ މާއްދާގައިވާ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާއަކުން،
ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ދޫކުރާ ހުއްދައަކަށެވެ.
(ދ) "ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަދޫކުރާ އިދާރާ" ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
މަސައްކަތްތަކަށް ހުއްދަދިނުމާއި، މަސައްކަތްތައް ބެލުމާއި، އެކަމާގުޅޭ
އެކި އެކި މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް މި
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ ވުޒާރާއިން ހުއްދަދީފައިވާ އިދާރާއެކެވެ.
(ތ) "ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތް" ކަމަށް
ބުނެފައިއެވަނީ ، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ބިލްޑިންގ
ޕްރެކްޓިޝަނަރުން، ޢިމާރާތްކުރާ ފަރާތް، ބިލްޑިންގ
އިންސްޕެކްޓަރުން، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ސުޕަވައިޒުކުރާ
ފަރާތްތައް އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޢިމާރާތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި
ޓެސްޓުކުރާ ފަރާތްތަކެވެ.
67

(ލ) "ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ބެލުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ:
(1) ޢިމާރާތް ފަރުމާކުރެވިފައިވާ ގޮތް ބަލައި، ހެދިފައިވާ
ކުރެހުމާއި، ލިޔުންތައް ބެލުމަށް؛ ނުވަތަ
(2) ޢިމާރާތްކޮށްފައިވާގޮތް ބެލުމަށް؛ ނުވަތަ
(3) ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރެވިފައި ވަނީ، ހުއްދަދެވިފައިވާ
ކުރެހުމާއި އެއްގޮތަށްތޯ ބެލުމަށް؛ ނުވަތަ
(ގ) "ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ:
(1) ޢިމާރާތްކުރުން، އިތުރުކުރުން، ނުވަތަ ތަޅާލުން؛ ނުވަތަ
(2) ޢިމާރާތަކަށް ބަދަލެއް ގަނައުން، ބަޔެއް އިތުރުކުރުން ނުވަތަ
މަރާމާތްކުރުން؛ ނުވަތަ
(3) ޢިމާރާތެއްގައިވާ ނުވަތަ ޢިމާރާތަކާ ގުޅިފައިވާ
އެއަރކޮންޑިޝަނިންގ ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވެންޓިލޭޓިންގ
ސިސްޓަމެއް ހަރުކުރުމަށް، އިތުރުކުރުމަށް، ނުވަތަ
ބަދަލުކުރުމެވެ. އަދި ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތުގައި މިފަދަ
މި އަކުރުގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި، (2) ވަނަ ނަންބަރު
އަދި (3) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށް
ސައިޓު ތައްޔާރުކުރުމުގެގޮތުން ކުރެވޭ މަސައްކަތްތައްވެސް
ހިމެނެއެވެ.
(ޏ) [ޢިމާރާތްކުރުވާ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޢިމާރާތުގެ ވެރި
ފަރާތް ނުވަތަ މި އަކުރުގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި އެވާ
ކަމަކަށްޓަކައި ޢިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރުވާ ފަރާތަކަށެވެ. އަދި
ޢިމާރާތް ހަދައި ވިއްކުމަށްޓަކައި، އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން
68

ކަމެއް، ވިޔަފާރިއެއްގެ ގޮތުގައި ކުރާ ފަރާތަކަށެވެ.
(1) ޢިމާރާތްކުރުން؛ ނުވަތަ
(2) ޢިމާރާތްކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދީ، ތަނަވަސް ކޮށްދިނުން؛
ނުވަތަ
(3) ޢިމާރާތްކުރި ނުވަތަ ޢިމާރާތްކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށް ތަނަވަސް
ކޮށްދިން ފަރާތަކުން އެ ޢިމާރާތް ގަތް ފަރާތް.
(ސ) ◌ ޢިްމާރާތްކުރާ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރެވޭ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
މަސައްކަތެއް ކުރާ ފަރާތެކެވެ. މި ޤާނޫނުގައި ޢިމާރާތްކުރާ ފަރާތް
ނުވަތަ "ކޮންޓްރެކްޓަރ" ގެނެވިފައިވާ ތަނެއްގައި، ތިރީގައިވާ
ފަރާތްތައް ހިމެނެއެވެ.
(1) ޢިމާރާތްކުރާ ފަރާތް ނުވަތަ ކޮންޓްރެކްޓަރުގެ ޕާޓްނަރުން؛
(2) ޢިމާރާތްކުރާ ފަރާތުގެ ނުވަތަ ކޮންޓްރެކްޓަރުގެ އެކަށީގެންވާ
ގިނަ ޢަދަދެއްގެ ހިއްސާ އޮންނަ ވިޔަފާރިއެއް؛
(3) ޢިމާރާތްކުރާ ފަރާތް ނުވަތަ ކޮންޓްރެކްޓަރައަކީ ވިޔަފާރި
ޝޚްޞެއްނަމަ:
(ހހ) އެ ވިޔަފާރިއެއްގެ އެކަށީގެންވާ ގިނަ ޢަދަދެއްގެ
ހިއްސާ އޮންނަ ފަރާތެއް؛
(ށށ) އެ ވިޔަފާރިއެއްގެ ޑިރެކްޓަރެއް ނުވަތަ
ސެކްރެޓަރީއެއް ނުވަތަ އެފަދަ މަޤާމެއްގައި ހުރި
ފަރާތެއް.
(4) ޢިމާރާތްކުރާ ފަރާތް ނުވަތަ ކޮންޓްރެކްޓަރަކީ ، ކުންފުނީގެ
69

ސެކްރެޓަރީކަން، ޑިރެކްޓަރުކަން ނުވަތަ އެފަދަ މަޤާމެއްފުރާ
ފަރާތެއް؛
(5) ޢިމާރާތްކުރާ ފަރާތް ނުވަތަ ކޮންޓްރެކްޓަރައަކީ ޓްރަސްޓީ
އެއްނަމަ، އެ ޓްރަސްޓަކުން ފައިދާލިބޭ ފަރާތެއް؛
(6) ޢިމާރާތްކުރާ ފަރާތް ނުވަތަ ކޮންޓްރެކްޓަރުގެ ވަޒީފާ އަދާކުރާ
ފަރާތެއް، ނުވަތަ އެ ފަރާތެއްގެ ވަޒީފާގައި ޢިމާރާތްކުރާ
ފަރާތް ނުވަތަ ކޮންޓްރެކްޓަރުވާ ފަރާތެއް.
(ޑ) "ޢިމާރާތް ބޭނުން ހިފުމަށް ދޫކުރާ ހުއްދަ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި
ޤާނޫނުގެ ޢިމާރާތެއް ފުރިހަމަކުރުމުން އެ ޢިމާރާތެއް
ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި ދޫކުރެވޭ ހުއްދައަކަށެވެ.
(ޓ) "ޢާންމުކޮށް އެންގުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ތިރީގައިވާ ފަދައިން
ޢާންމުކޮށް އެންގުން:
(1) ޢާންމުކޮށް ނެރޭ ކޮންމެވެސް އެއް ދުވަހު ނޫހެއްގަ އި
ޝާއިޢުކުރުނ. ނުވަތަ ؛
(2) ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރުން. ނުވަތަ؛
(3) އެކަށީގެންވާ ހުރިހާ ވަގުތެއްގައިވެސް، ޢާންމުކޮށް ބެލެން
ހުންނަ އިންޓަނެޓް ސައިޓެއްގައި ޝާއިޢުކުރުން.
(4) ޢިމާރާތްކުރާ ތަންތަނާއި ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުގައި ބަހައްޓާ
އެކި ކަހަލަ އިޢުލާން އަދި އެންގުންތައް
(ޔ) "ވެރި ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ:
(1) އެ ޢިމާރާތަކުން ކުލި އެ ފަރާތަކަށް އަމިއްލަ ހައިސިއްޔަތުން
ނުވަތަ އެހެން ފަރާތެއްގެ އެޖެންޓެއްގެގޮތުން ނަމަވެސް ލިބޭ
70

ފަރާތެއް ނުވަތަ އެ ޢިމާރާތެއް ކުއްޔަށްދީފިނަމަ، އެ
ޢިމާރާތަކުން ކުލި އެ ފަރާތަކަށް އަމިއްލަ ހައިސިއްޔަތުން
ނުވަތަ އެހެން ފަރާތެއްގެ އެޖެންޓެއްގެގޮތުން ނަމަވެސް
ލިބޭނެ ފަރާތަކަށެވެ. އަދި މީގެ ތެރޭގައި ރަހުނެއްގެ ގޮތުގައި
ގެ ޙަވާލުވާ ފަރާތްވެސް ހިމެނެއެވެ. ނުވަތަ
(2) ބައިބަޔަށް ބެހިފައިވާ ޢިމާރާތެއްގެ ޢާންމު ބައެއްނަމަ، އެ
ޢިމާރާތެއް ބެލެހެއްޓުމަށް ޙަވާލުވެފައިވާ ކުންފުންޏެއް ނުވަތަ
އެ ޢިމާރާތުގެ ޢާންމު ސަރަޙައްދު ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި ކުލި
ނުވަތަ ފީ ލިބޭ ފަރާތަށެވެ. ނުވަތަ
(3) ބައިބަޔަށް ބެހިފައިވާ ޢިމާރާތެއްގެ ޢާންމު ސަރަޙައްދުގެ
ބަޔަކުން ކުލި ލިބޭ ފަރާތެއް، ނުވަތަ އެ ބައެއް
ބެލެހެއްޓުމަށް ޙަވާލުވެފައިވާ ފަރާތަކަށެވެ. ނުވަތަ
(4) ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނެއްގެ ދަށުން
ދިރިއުޅުމަށް ހެދިފައިވާ ނުވަތަ ވިޔަފާރި ޢިމާރާތެއްގެ ޢާންމު
ބއެއްނަމަ، އެ ކޯޕަރޭޝަނެއްގެ ބޯޑަށެވެ. ނުވަތަ
(5) ބައިބަޔަށް ބެހިފައިވާނުވާ ޢިމާރާތެއްގެ ޢާންމު ބައެއްނަމަ، އެ
ބައެއް ބެލެހެއްޓުމަށް ޙަވާލުވެފައިވާ ކުންފުންޏެއް ނުވަތަ އެ
ބަޔަކުން ކުލި ލިބޭފަރާތެއް ، ނުވަތަ އެ ބައެއް ބެލެހެއްޓުމާއި
ޙަވާލުވެފައިވާ ފަރާތަކަށެވެ.
(ޕ) "ވަގުތީ ޢިމާރާތް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ފެންވަރު ދަށް ނުވަތަ
ޢުމުރުކުރު ތަކެތި ބޭނުންކޮށްގެން ކަ ނޑައެޅިފައިވާ ވަކި މުއްދަތަކަށް
ހަދާ ވަގުތީ ތަންތަނެވެ.
(ޖ) "ވަގުތީގޮތުން ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ،
ޢިމާރާތެއް ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި ދޫކުރެވޭ ވަގުތީ ހުއްދައެކެވެ.
71

(ޗ) "ވިޔަފާރި" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ތިރީގައިވާ ކަމެއްގެ ވިޔަފާރިއެއް،
ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާއެއް، ފަންނެއް، ވަޒީފާއެއް، އަދި މިނޫނަސް
ނަފާއެއްގެ ބޭނުމުގައި ކުރެވޭ ޢަމަލެއް:
(1) މުދަލެއް ނުވަތަ ޚިދުމަތެއް ފޯރުކޮއްދިނުމަށް، ނުވަތަ
ހޯދުމަށް؛
(2) ގޭބިސީ ޔުނިޓެއް ގަތުމާއި، ބިމުން ވިޔަފާރިއެއް ކުރުމަށް.
(ހހ)
(ށށ) "ފިޔަވަޅު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ހުއްދަދެވިފައިވާ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ދާއިރާގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތަކާ ބެހޭގޮތުން، ކުރެވިފައިވާ
ޝަކުވާއެއް، ނުވަތަ ހުއްދަދެވިފައިވާ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ ދާއިރާގައި
ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތެއްގެ ޢަމަލުތަކމެދު ބަލައި ބެލުމެއް ނުވަތަ
އެފަދަ ބެލުމަކުން ނިންމޭ ނިންމުމަކަށެވެ.
(ނނ) "ދުވަސް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގުނުމުގައި ސަރުކާރު ބަންދުނޫން
ދުވަސްތަކެއް ނުހިމެނޭ ގޮތަށެވެ.
(ރރ) "ތަކެތި ޓެސްޓުކުރާ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
ދާއިރާގައި ބޭނުންކުރާ ތަކެއްޗާއި، އެތަކެތި ބޭނުންކުރާ ގޮތް
ޓެސްޓުކުރާ ފަރާތްތަކަށެވެ.
(ބބ) "ގަވާއިދު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުތަކަށެވެ.
(ޅޅ) "ޤުދުރަތީ ނުރައްކާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 37 ވަނަ
މާއްދާއިގައި ބުނާގޮތަށް ޤުދުރަތީ ކަމެއްގެ ސަބަބުން ކުރިމަތިވާ
ނުރައްކަލަކަށެވެ.
72

(ކކ)
(އއ) "ސްޓްރަކްޗަރ މަސައްކަތް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޢިމާރާތެއްގެ
ސްޓްރަކްޗަރ ބައިތައް ހެދުމަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތަށެވެ.
" "
(ވވ) ޢިމާރާތް އިންސްޕެކްޓްކުރުން ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ،
ތިރީގައިވާފަދަ މަޤްޞަދެއް ހާސިލުކުރުމަށްޓަކާ ޢިމާރާތްކުރުމުގެ
މަސައްކަތަކާ ގުޅިގެން އެ މަސައްކަތްކުރެވޭގޮތް ބުނެ، ކޮންޓްރޯލްކޮށް،
އަދި ބެލެހެއްޓުން:
(1) އެ މަސައްކަތެއްކުރެވެނީ އެކަށީގެންވާ ފެންވަރަކަށް ކަމަށް؛
އަދި
(2) އެ މަސައްކަތެއް ކުރެވެނީ އެ މަސައްކަތެއް ކުރުމަށް
ދެވިފައިވާ ހުއްދައާއި އެއްގޮތަށް.
(މމ) "ޞިއްޙީގޮތުން ނުރައްކާތެރި ޢިމާރާތް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ،
ތިރީގައިވާފަދަ ކަމެއް އެކުލެވޭ ޢިމާރާތަކަށެވެ.
(1) ޢިމާރާތް ހުރި ތަނަކުން ނުވަތަ ޢިމާރާތްކޮށްފައިވާ ގޮތަކުން
ނުވަތަ ބައުވެ ހަލާކުވުގު މުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ
މަރާމާތުކުރަން ޖެހިފައިވުމުގެ ސަބަބުން ޞިއްޙަތަށް
ގެއްލުން ލިބޭ ނުވަތަ ގެއްލުން ލިބިދާނެކަމަށް ބެލެވޭ
ޢިމާރާތްތަކެވެ.
(2) ޢިމާރާތުގެ ތެރެއަށް ފެނާއި ފިނި ވަނުމުގެ ސަބަބުން އެ
ޢިމާރާތުގެ އެތެރޭގެ ތެއްކަން އުފެދުން ހުއްޓުވާ ނިޒާމަކަށް
އެކަށީގެންނުވާ ވަރަށް ނުވަތަ އެ ނިޒާމު މައްސަލަ
ޖެހިފައިވުން.
(3) ޢިމާރާތަކީ އެތަނެއްގައި ފެން ބޭނުންކުރާ ގޮތަށް
ފަރުމާކުރެވިފައިވާ ޢިމާރާތަކަށް ވީނަމަވެސް އެ ޢިމާރާތަށް
73

ލިބޭ ފެނަކީ ބޭނުންކުރަން އެކަށީގެންނުވާ ފެނަކަށް
ވާނަމައެވެ.
(4) ޢިމާރާތެއްގައި ކުރުމަށް ކަ ނޑައެޅިފައިވާ ކަމަކަށް
އެކަށީގެންވާވަރަށް ސާފުތާހިރުވުމުގެ ޚިދުމަތް ނެތުމެވެ.
____
74